



2024-2028 жылдарға арналған Шыңғырлау ауданы бойынша коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаны бекіту туралы

Батыс Қазақстан облысы Шыңғырлау аудандық мәслихатының 2024 жылғы 12 қыркүйектегі № 26-2 шешімі

Қазақстан Республикасының Экология кодексінің 365 бабы 3) тармағының 1) тармақшасына, Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңының 6 бабының 1-тармағының 1) тармақшасына және Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің міндетін атқарушының 2021 жылғы 9 тамыздағы №318 "Қалдықтарды басқару бағдарламасын әзірлеу қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (Нормативтік құқықтық актілерді тіркеу тізілімінде №23917 болып тіркелген) сәйкес, Шыңғырлау аудандық мәслихаты ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:

1. 2024-2028 жылдарға арналған Шыңғырлау ауданы бойынша коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламасы осы шешімнің қосымшасына сәйкес бекітілсін.

2. Осы шешім оның алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Мәслихат төрағасы

С. Тұрғалиев

**БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ ШЫҢҒЫРЛАУ АУДАНЫНЫҢ
КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ ЖӨНІНДЕГІ
2024-2028 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН
БАҒДАРЛАМАСЫ**

Шымкент 2024ж.

МАЗМҰНЫ

БАҒДАРЛАМА ПАСПОРТЫ	3
ҚЫСҚАРТУЛАР МЕН АНЫҚТАМАЛАР.....	5
1. КІРІСПЕ.....	8
2. КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫН ТАЛДАУ ...	9
2.1 Аудандағы жағдайдың жалпы сипаттамасы.....	9
2.2 Коммуналдық қалдықтарды басқарудың қолданыстағы жүйесін бағалау.....	10
2.3 Қалдықтардың жекеленген түрлерін басқару жүйесін талдау.....	15
2.4 Коммуналдық қалдықтарды басқарудағы ағымдағы жағдайды талдау бойынша қорытындылар	17
2.5 Коммуналдық қалдықтарды басқару секторындағы күшті және әлсіз жақтарын, мүмкіндіктері мен қауіптерін талдау	17
3. ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ	18
4. БАҒДАРЛАМАНЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ, МАҚСАТТАРҒА ЖЕТУДІҢ ЖОЛДАРЫ МЕН ТИІСТІ ШАРАЛАР.....	21
4.1 Аудан халқын коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару қызметтерімен толық қамтуды қамтамасыз ету үшін осы жүйені одан әрі дамыту жөніндегі шаралар.....	

.....21	
4.2. Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру жөніндегі шаралар.....	25
4.3. Коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу және кәдеге жарату жүйесін дамыту жөніндегі шаралар.....	30
4.4. Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз көмуді қамтамасыз ету жөніндегі шаралар..	33
4.5. Коммуналдық қалдықтарды басқару мәселелері бойынша халықтың хабардарлығын арттыру және барлық мүдделі тараптардың өзара іс-қимылын күшейту жөніндегі шаралар	34
5. ҚАЖЕТТІ РЕСУРСТАР МЕН ҚАРЖЫЛАНДЫРУДЫҢ КӨЗДЕРІ.....	36
6. ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ БОЙЫНША ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ.....	37
7. ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУЫДЫҢ МОНИТОРИНГІ.....	38
Қосымша 1	39
Қосымша 2.....	41

БАҒДАРЛАМА ПАСПОРТЫ

Атауы	Батыс Қазақстан облысы Шыңғырлау ауданының коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы
Бағдарламаны дайындаудың негізі	Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы № 400-VI ҚРЗ Экологиялық кодексі, Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 2021 жылғы 9 тамыздағы № 318 бұйрығы
Бағдарламаны әзірлеуге жауапты мемлекеттік орган	Шыңғырлау ауданының тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі
Негізгі әзірлеуші	"ЦЕНТР ЭКОЛОГИЧЕСКОГО СОПРОВОЖДЕНИЯ И ЭКСПЕРТИЗЫ" ЖШС
	Қазақстан Республикасы экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру және ауданының тұрғындары үшін көрсетілетін

Бағдарламаның Мақсаты	<p>қызметтердің сапасын арттыру, түзілетін коммуналдық қалдықтардың көлемін азайту және оның қоршаған ортаға әсерін барынша азайту. Бағдарламаның міндеттері жоспарлы кезең ішінде қол жеткізілетін жұмыс көлемін болжау арқылы неғұрлым тиімді және экономикалық негізделген әдістерді пайдалана отырып, мақсатқа жету жолын айқындау болып табылады.</p> <p>Бағдарлама полигондарға тасымалданатын қалдықтардың көлемін барынша азайтуды ескере отырып, түзілетін және жинақталған қалдықтардың көлемін азайтуға бағытталған.</p>
Бағдарламаның Міндеттері	<p>Коммуналдық қалдықтарды басқару инфрақұрылымын жаңғырту;</p> <p>Аудан халқын қалдықтарды жинау және шығару қызметтерімен толық қамтуды қамтамасыз ету үшін коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін одан әрі дамыту;</p> <p>Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру;</p> <p>Коммуналдық қалдықтарды, оның ішінде нақты қалдықтарды (тамақ өнімдері, құрылыс және ірі көлемдегі қалдықтар және т.б.) өңдеу және орналастыру жүйесін дамыту;</p> <p>Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз орналастыруды қамтамасыз ету;</p> <p>Ауданда коммуналдық қалдықтарды әкімшілік басқаруды жетілдіру.</p>
Күтілетін нәтижелер	<p>Өндіріс және тұтыну қалдықтарының қоршаған ортаға теріс әсерін азайтуға бағытталған шаралар кешенін іске асырады;</p> <p>Коммуналдық қалдықтарды басқару саласында көрсетілетін қызметтердің сапасы жақсарды;</p> <p>Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинау, сұрыптау және қайта өңдеу көлемі ұлғайды;</p> <p>Шыңғырлау ауданының коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы нысаналы көрсеткіштері жақсарды.</p>
Кезең	5 жылға 2024 – 2028 жж.
Қаржыландыру көлемі	Қаржыландыру көлемі тиісті кезеңде Батыс Қазақстан облысы Шыңғырлау ауданында коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы іс-шараларды қаржыландыру үшін жергілікті атқарушы органдарға берілген бюджет қаражатының көлеміне байланысты айқындалады.

АНЫҚТАМАЛАР

Қалдықтарды басқару жүйесі - қалдықтарды жинау, тасымалдау, өңдеу, қайта өңдеу немесе кәдеге жарату және бүкіл процесті бақылау жөніндегі шаралар кешені.

Коммуналдық қалдықтар - тұтыну қалдықтары, оның ішінде аралас және бөлек жиналған тұрмыстық қалдықтар, оның ішінде қағаз және картон, шыны, металдар,

пластмассалар, органикалық қалдықтар, ағаш, тоқыма бұйымдары, қаптамалар және т.б

Биологиялық ыдырайтын қалдықтар - анаэробты немесе аэробты ыдырауға ұшырауы мүмкін қалдықтар, соның ішінде бақша және саябақ қалдықтары, макулатура, сондай-ақ тамақ қалдықтары.

Қалдықтарды кәдеге жарату – олардың қауіпті қасиеттерін азайту немесе жою мақсатында қалдықтарды механикалық, физикалық, химиялық немесе биологиялық өңдеу.

Ірі көлемді қалдықтар - тұтынушылық қасиеттерін жоғалтқан және өзінің көлеміне байланысты арнайы көліктерде тасымалдау мүмкіндігін жоққа шығаратын тұтыну және шаруашылық қызмет қалдықтары (тұрмыстық техника, жиһаз және т.б.).

Электрондық және электр жабдықтарының қалдықтары – оның құрамдас бөліктерін, бөлшектерін, бөлшектерін қоса алғанда, қалдық, жарамсыз немесе ескірген электрондық және электр жабдықтары ретінде жіктеледі.

Азық-түлік қалдықтары - тамақ өнімдерін өндіру және тұтыну нәтижесінде пайда болатын тамақ өнеркәсібінің қалдықтарымен салыстырылатын қалдықтар.

Құрылыс қалдықтары - ғимараттарды, құрылыстарды, өнеркәсіптік объектілерді, жолдарды, инженерлік желілерді және басқа коммуникацияларды бұзу, бөлшектеу, реконструкциялау, жөндеу немесе салу кезінде пайда болатын қалдықтар.

Қалдықтарды сұрыптау - қалдықтарды белгілі бір критерийлер бойынша оның түрлері және (немесе) фракциялары бойынша бөлу жөніндегі операциялар қалдықтарды жинағанға дейін бөлек немесе жинақталған кезде, жинау процесінде және (немесе) кәдеге жарату немесе кәдеге жарату объектілерінде) жүзеге асырылады.

Қалдықтарды өңдеу - мақсатына қарамастан қалдықтарды өнімге, материалдарға немесе заттарға қайта өңдеу операциялары. Қайта өңдеу кезінде қалдықтарға әсер етудің механикалық, химиялық және (немесе) биологиялық әдістері қолданылуы мүмкін.

Қалдықтарды кәдеге жарату – қалдықтарды қауіпсіз сақтау үшін арнайы белгіленген орындарда оларды шығару мақсатынсыз шектеусіз мерзімге сақтау.

Коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару – коммуналдық қалдықтарды контейнерлерден арнайы көліктерге түсіру, контейнерлерді тазалау, контейнер алаңдары мен оларға кіреберістерді төгілген қоқыстардан тазарту, қалдықтарды жинау орындарынан оларды көму объектісіне тасымалдаумен байланысты іс-шаралар кешені.

Полигон – қатты тұрмыстық қалдықтарды оқшаулауға және көмуге арналған арнайы құрылым.

ҚЫСҚАРТУЛАР ТІЗІМІ

ЖК	Жеке кәсіпкер
ЖҚ	"Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасы

ІКҚ	Ірі көлемді қалдықтар
ЖЭТ	Қазақстан Республикасының "жасыл экономикаға" көшуі жөніндегі тұжырымдама
КА	Контейнер алаңы
ЖАО	Жергілікті атқарушы органдар
ҚСК	Қоқыс сұрыптау кешені
ХЖТО	"Халықаралық жасыл технологиялар және инвестициялық жобалар орталығы" коммерциялық емес акционерлік қоғамы
ҚР ЭГТРМ	Қазақстан Республикасы Экология, Геология және табиғи ресурстар министрлігі
ҚОҚ	Қоршаған ортаны қорғау
ҚШҰ	Қоқыс шығаратын ұйым
ШКШ бөлімі	"Шыңғырлау ауданы әкімдігінің тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесі
ЭЭЖҚ	Электрондық және электр жабдығының қалдықтары
Бағдарлама	Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы
ЖСҚ	Жобалау-сметалық құжаттама
ҚР	Қазақстан Республикасы
ҚСҚ	Құрамында сынап бар қалдықтар
ҚТҚ	Қатты тұрмыстық қалдықтар
ЖШС	Жауапкершілігі шектеулі серіктестік
ТРБ	Батыс Қазақстан облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы
ЖТ	Жеке тұлғалар
ҚРЭК	Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі
ЗТ	Заңды тұлғалар

КІРІСПЕ

Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы – қалдықтарды жинауды, тасымалдауды, өңдеуді, кәдеге жаратуды, қайта өңдеуді, сондай-ақ осы процестердің барлығын бақылауды қамтитын және қалдықтардың қоршаған ортаға және адам денсаулығына теріс әсерін азайту мақсатында құрылған іс-шаралардың тұтас кешені. Қазақстанның көптеген аймақтарында қатты тұрмыстық қалдықтардың негізгі бөлігі құрамдас бөліктерге бөлінбестен шығарылады. Қоқыстар ашық алаңшалар мен полигондарда сақталып, орналастыру және игеру жобаларсыз және қоршаған ортаға әсерді бағалаусыз жүргізілді.

Бағдарламаны әзірлеу қалдықтардың көлемі мен құрамының өзгеруін бағалау рәсімдерінің тиімділігін арттыруға бағытталған оң өзгерістерге әкелетін экономикалық немесе басқа тетіктерді пайдалана отырып, қалдықтарды азайту саясатын әзірлеу:

1) өндірістік процестерді, оның ішінде қалдығы аз технологияларды енгізу есебінен жетілдіру;

2) қалдықтарды қайта пайдалану немесе оларды пайдалануға мүдделі жеке және заңды тұлғаларға беру;

3) ең жақсы қолжетімді технологияларды немесе басқа да негізделген әдістерді пайдалана отырып, қалдықтарды өңдеу немесе кәдеге жарату;

4) бекітілген рекультивациялау жобаларына сәйкес қалдықтар учаскелерін рекультивациялау.

Бағдарлама кез келген өзгерістер мен толықтырулар енгізілген жағдайда мүмкін болатын түзетулермен он жылдан аспайтын мерзімге әзірленеді. Бұл бағдарлама 5 жыл мерзімге (2024-2028) әзірленді.

Осы бағдарламаны әзірлеу барысында Батыс Қазақстан облысы Шыңғырлау ауданындағы коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайына талдау жүргізілді, коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу секторын дамытудың проблемалары мен перспективалары анықталды және Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру бойынша кешенді шаралар ұсынылды.

Бағдарламаны іске асыру ауданда коммуналдық қалдықтарды басқару саласында көрсетілетін қызметтердің сапасын жақсартуға, коммуналдық қалдықтарды жинау, сұрыптау және қайта өңдеу көлемін арттыруға, коммуналдық қалдықтардың қоршаған ортаға теріс әсерін азайтуға, коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы нысаналы көршеткіштерді жақсартуға мүмкіндік береді.

2. КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫН ТАЛДАУ

2.1 Аудандағы жағдайдың жалпы сипаттамасы

Қоршаған ортаны қорғау Қазақстан үшін ең өзекті мәселе болды және болып қала береді, ал өндіріс пен тұтыну қалдықтарын кәдеге жарату ең күрделі мәселелердің бірі болып табылады. Қазақстан халқы мен экономикасының өсуі қалдықтар көлемінің жыл сайын геометриялық өсу себебі болып табылады. Сонымен қатар таяу жылдарда халықтың өмір сүру деңгейінің көтерілуіне байланысты азық-түлік және азық-түлікке жатпайтын тауарлардың ассортиментін, оларға арналған қаптамалардың және түрлерінің көбейуі есебінен түзілетін қатты тұрмыстық қалдықтар көлемінің ұлғаюын күтуіміз керек.

Шыңғырлау ауданы — Қазақстан Республикасының Батыс Қазақстан облысындағы он екінші деңгейдегі әкімшілік-аумақтық бірлік. Ауданның әкімшілік орталығы – қала үлгісіндегі Шыңғырлау елді мекені. Аудан Батыс Қазақстан облысының оңтүстік-шығысында орналасқан. Орал қаласына дейінгі қашықтығы-225км.Облыс

климаты күрт континентті. Жыл бойы қатты жел соғады, жазда құрғақ жел жиі болады. Қаңтардың орташа температурасы -14 °С дейін, шілде + 25 °С дейін. абсолютті минимум температура -40 °С, абсолютті максимум 40 °С. Қар жамылғысы облыстың оңтүстігінде 70 күн, солтүстігінде 140 күн сақталады. Жауын-шашынның жылдық мөлшері аймақтың оңтүстігінде 250 мм-ден, ал солтүстігінде 400 мм-ге дейін.

Аудан бойынша барлығы 10 полигон бар. Барлық қатты тұрмыстық қалдықтар тасталынатын полигондар ауыл әкімшілігінің балансында. Тек 1 полигонның ғана тұрақты жер пайдалану құқығына жер құжаттары бар.

Қазіргі уақытта бұл полигондар экологиялық талаптарға сай емес – олар талаптарға, санитарлық нормалар мен ережелерге сәйкес жабдықталмаған және санитарлық-эпидемиологиялық қадағалау талаптарынан ауытқумен пайдаланылуда. Жер телімдерін беруге санитарлық-эпидемиологиялық қорытынды алынбаған. ҚТҚ полигондарына қоршаған ортаға эмиссияларға рұқсат полигондарға алынбаған, тек 1 полигонның ғана тұрақты жер пайдалану құқығына жер құжаттары бар және қоршаған ортаға эмиссияларға рұқсат алынған. (29 желтоқсан 2023 жылы №КЗ13VCZ03403887).

2.2 Коммуналдық қалдықтарды басқарудың қолданыстағы жүйесін бағалау

2020-2022 жылдарға арналған коммуналдық қалдықтарды/қатты қалдықтарды жинау (пайда болу), қайта өңдеу және кәдеге жарату Қазақстан Республикасы, Батыс Қазақстан облысы, Шыңғырлау ауданы бойынша мәлімет:

№	Атауы	Өлшем бірлігі	Жылдар		
			2020	2021	2022
1	Жинау (Пайда болуы)				
1.1	Қазақстан Республикасы	мың тонна	3 441,600	4 006,400	3822,820
1.2	Батыс Қазақстан облысы	мың тонна	-	-	180,495
1.3	Шыңғырлау ауданы	мың тонна	-	-	-
2	Қайта өңдеу				
2.1	Қазақстан Республикасы	%	18,6	21,1	19,8
2.2	Батыс Қазақстан облысы	%	-	-	-
2.3	Шыңғырлау ауданы	мың тонна	-	-	-
3	Көму				
3.2	Батыс Қазақстан облысы	мың тонна	-	-	-
3.3	Шыңғырлау ауданы		-	-	-

Аудандағы коммуналдық қалдықтардың пайда болу көздері жеке үй шаруашылықтары, кеңсе ғимараттары, балабақшалар, мектептер, ауруханалар, сауда мекемелері және басқа да коммуналдық қалдықтар түзілетін орындар болып табылады.

Аудандағы қалдықтарды жинап, полигондарға шығаруды "АТАМЕКЕН УНИТ" ЖШС, мекемесі жүзеге асырады. Қоқыс таситын жалпы 2 көлік бар. Жиналған қалдықтардың тығыздығын арттыратын нығыздау жүйесі орнатылған қоқыс таситын көліктер қарастырылмаған.

Жабық контейнер алаңдары немесе бөлек жинауға арналған контейнерлер жоқ.

Тұрмыстық қатты қалдықтар апта сайын жиналып, барлық қалдықтар ауылдық қоқыс алаңына/полигонға тасталынады. Қалдықтар жиналып қалған жағдайда жергілікті билік арнайы техниканы жалдап, осы қалдықтарды көміп отырады.

Шыңғырлау аудандық мәслихат сессиясында Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің бұйрығына сәйкес коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормалары және халық үшін қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және көмуге арналған тарифтер бекітілген.

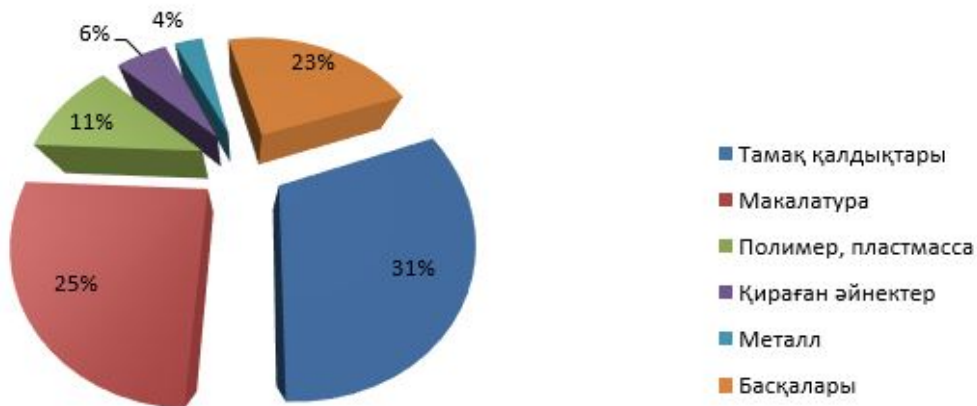
Морфологиялық құрамы

Шыңғырлау ауданындағы коммуналдық қатты қалдықтардың негізгі фракциялары тамақ қалдықтары, макулатура және пластмасса болып табылады. Бұл ретте коммуналдық қатты қалдықтардың айтарлықтай бөлігі құрылыс қалдықтары, күл және көнді қамтитын басқа қалдықтар құрайды. Жергілікті атқарушы органдар бұрынғыдай күл-қоқыстарды күл-қоқысқа тастамай, қатты тұрмыстық қалдықтардан сұрыптау үшін тұрғындарға ақпараттық шаралар өткізуде. Қалдықтарды бөлек жинау бойынша түсіндіру жұмыстары негізінен білім беру, мәдениет, денсаулық сақтау мекемелерінде әңгімелесу, дөңгелек үстелдер өткізу тарту арқылы жүргізілді.

Жергілікті атқарушы органдар аумақтың тазалығын қадағалап, көшелердегі тазалық пен тәртіпті қадағалайды. Соның арқасында аудан аумағы мен көшелер таза. Қоқыс шашылмаған және тазалық заңдылығының бұзылмауын тұрғындардың өздері мұқият қадағалап отыр.

"Жасыл Даму" акционерлік қоғамының мәліметі бойынша қатты тұрмыстық қалдықтардың морфологиялық құрамы:

ҚТҚ морфологиялық құрамы



Құрамдас бөліктері	ҚТҚ үлесі, %
Тамақ қалдықтары	31,1
Макулатура	25,2
Полимер (пластмасса)	11,2
Қираған әйнектер	6,1
Металл	3,4
Басқалары	23

23

Аудандық полигонға түсетін қоқыстарда күл, құрылыс материалдары, шыны сынықтары және көңнің басым екендігі көрінеді. Бұл полигондарға тастауға көмілетін қалдықтардың үлесі қалаларға қарағанда айтарлықтай жоғары дегенді білдіреді.

Қазіргі таңда облыста қатты тұрмыстық қалдықтарды сұрыптау бойынша тәжірибе немесе кең көлемде атқарылып жатқан жұмыстар жоқ. Ауданда қалдықтарды өңдейтін және кәдеге жарататын кәсіпорын жоқ. Осыған байланысты, ыдырамайтын қалдықтар – пластикалық бөтелкелер, азық-түлік контейнерлері, барлық түсті, пакеттер және т.б., барлық биологиялық ыдырайтын қалдықтар, соның ішінде қатты тұрмыстық қалдықтардың құрамындағы тамақ қалдықтары полигонға түседі. Полигон газы, соның ішінде биологиялық ыдырайтын қалдықтардың ыдырауы кезінде пайда болатын жанғыш метан, полигондарда өртке әкелуі мүмкін.

Коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормалары мен тарифтері

Шыңғырлау ауданы бойынша коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталу нормалары Шыңғырлау аудандық мәслихатының 2022 жылғы 25 қарашадағы №33-І шешімімен қабылданған.

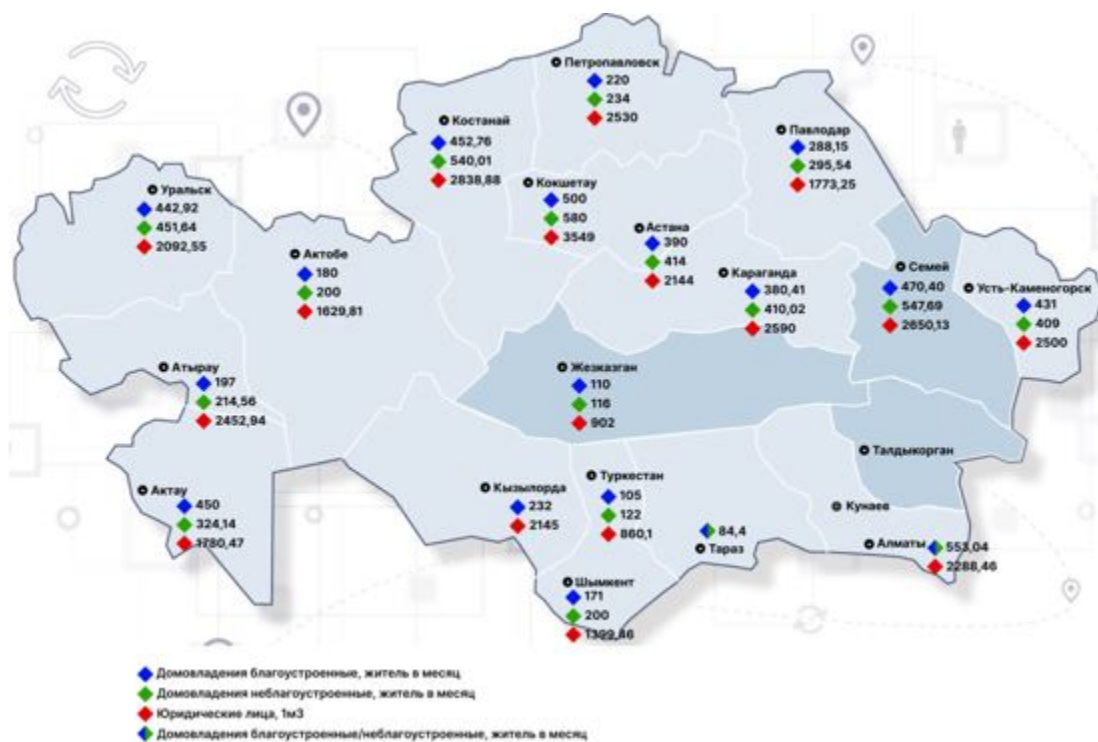
Осы құжатқа сәйкес жайлы үйдің 1 тұрғынына коммуналдық қалдықтардың түзілу нормасы 1,1 м3, жайлы емес үйдің (жер үйлер) 1 тұрғынына коммуналдық қалдықтардың түзілу нормасы 1,1м3 құрайды.

Батыс Қазақстан облысы Шыңғырлау ауданындахалық үшін қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және көмуге арналған тарифтерШыңғырлау аудандық мәслихатының 2022 жылғы 25қарашадағы №33-2 шешімімен қабылданған.

Шыңғырлау ауданының халық үшін қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және көмуге арналған тарифтер

Атауы	Есептікбірлік	Теңге (қосылған құн салығынсыз)
Жайлыүйлер	1 тұрғын, айына	226,34
Жайлыемесүйлер	1 тұрғын, айына	226,34
Бірлік (көлеміне) жылдық тариф	1м3	2469,2

Қазақстан Республикасында 2022 жылға арналған қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және кәдеге жарату тарифтері, теңге



Тариф қалдықтарды жинау, тасымалдау және кәдеге жарату саласындағы кәсіпорындарды қаржыландырудың бірден-бір көзі болып табылады. Жыл сайын коммуналдық қызметтер қымбаттайды, арнайы техниканың, жинақтаушы бөлшектердің және жанармай бағасы айтарлықтай өседі, бірақ қалдықтарды жинау, шығару және жою тарифі көптеген өңірлерде көптеген жылдар бойы өзгерген жоқ.

Сондай-ақ, аудандардағы халық саны жыл сайын артып келеді. Осыған байланысты Шыңғырлау ауданында қалдықтарды басқару жүйесін дамыту үшін экономикалық негізделген тарифті белгілеу аса маңызды және өзекті болып табылады. Ұйымдастырылған жағдайда қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және кәдеге жарату жұмыстарын тиімді жүргізуге болады.

Жинақтау және бөлек жинау, әкетумен қамту

Бүгінгі таңда барлық өңірлер үшін мәселе қатты тұрмыстық қалдықтарды сақтайтын полигондарды күтіп ұстау болып табылады. Батыс Қазақстан облысында 391 бірлік полигондар мен полигондар бар, оның ішінде 184 бірлік экологиялық және санитарлық талаптар мен нормаларға сәйкес келеді. Мәселенің шешімі – қоқыс деңгейін төмендету үшін тұрмыстық қалдықтарды дұрыс шығару мәдениетін дамыту және қазақстандықтар арасында қатты тұрмыстық қалдықтарды бөлек жинауды насихаттау.

Шыңғырлау ауданында коммуналдық қалдықтарды жинақтау және жинау екі жолмен жүзеге асырылады:

- контейнер алаңдарында орналасқан контейнерлерде;
- контейнерсіз (үймелі) әдіс – аумақты аралап, кесте бойынша белгіленген орындарға қойылған қаптарға/қаптарға қалдықтарды жинау. Контейнерсіз экспорт негізінен жеке секторда жүзеге асырылады.

Аудан аумағы таза. Санитарлық тазалау және қатты тұрмыстық қалдықтарды жүз пайыз жинау мен шығаруды қамту бойынша жұмыстарды жергілікті атқарушы орган мен жергілікті қоғамдастық ұйымдастырып, бақылайды. Аудан тұрғындары аудан көшелеріндегі тазалық мәселесіне түсіністікпен қарайды.

Тасымалдау

Барлық шығарылған коммуналдық қалдықтар Қазақстан Республикасының Экологиялық кодекс талаптарына сәйкес келмейтін қатты тұрмыстық қалдықтар полигонында сұрыпталмай көміледі. Жақын арада сұрыптау желісін салып, іске қосу қажет.

Сұрыптау және қайта өңдеу

Республика бойынша 204 қала мен ауданның 94-інде бөлек жинау, 80 елді мекенде сұрыптау енгізілген. Бұл ретте қалдықтарды бөлек жинау және сұрыптау ірі аумақтарда да, аудандарда да енгізілуде. Шыңғырлау ауданында бұл уақытта қоқысты бөлек жинау жолға қойылмаған.

Көму

Батыс Қазақстан облысында 391 бірлік полигондар мен полигондар бар, оның ішінде 184 бірлік экологиялық және санитарлық талаптар мен нормаларға сәйкес келеді

Полигондарда тұрмыстық қатты қалдықтар сұрыпталмай көміледі, сондықтан жаңа полигон құрылысын жеделдетіп, қатты тұрмыстық қалдықтарды бөлек жинаудың

ұтымды жүйесін енгізу, сұрыптау желісін салу мен іске қосуды жеделдету және тұрмыстық қатты қалдықтарды шығару бойынша заңнама талаптарының сақталуын қамтамасыз ету шараларын қабылдау қажет. Ескі полигондарды ҚР ЭК талаптарына сәйкес кезең-кезеңімен қалпына келтіру қажет. Сондай-ақ рұқсат етілмеген үйінділерді анықтау үшін аудит жүргізу ұсынылады.

2.3 Қалдықтардың жекелеген түрлерін басқару жүйесін талдау

Құрамында сынап бар қалдықтар

ҚСҚ жинау жүйесінің нашар жолға қойылғандығынан және тұрғындардың хабардарлығы мен тәртібінің жоқтығынан қатты қалдықтарға арналған контейнерлерге экологиялық қауіп төндіретін қауіпті қалдықтардың түсу мәселесі туындайды. Сондықтан ҚСҚ жинаудың реттелмеген жүйесіне байланысты қауіпті қалдықтардың экологиялық қауіп-қатерге әкеледі.

Қазақстан Республикасының ЭК сәйкес қалдықтарға айналған материалдар мен өнімдерге, оның ішінде құрамында сынап бар қалдықтарға қойылатын талаптар қалдықтардың жекелеген түрлерін басқару саласындағы ұлттық стандарттармен белгіленеді.

Әкімшілікке жеке тұлғалардан жинау жүйесін ұйымдастыру қажет. Мамандандырылған ұйымды таңдауға, ҚТҚ арналған контейнерлерге қызмет көрсетуге, оның ішінде құрамында сынап бар шамдар мен қуат беру көздерін тасымалдау мен өңдеуге байланысты шығындар бюджет қаражаты есебінен жабылуы тиіс. Мамандандырылған ұйымды таңдау үшін конкурс (тендер) өткізу қажет, таңдалған компанияның лицензиясы болуы және заңнамада белгіленген барлық талаптарға және ұлттық стандарттардың талаптарына сәйкес келуі қажет.

Электр және электрондық жабдықтардың қалдықтары

Шыңғырлау ауданында заңды және жеке тұлғалардан пайда болған электр және электронды жабдықтардың қалдықтарын басқару жүйесі жоқ.

Әдетте, жеке тұлғалармен түзілген ЭЭЖҚ қатты тұрмыстық қалдықтарға арналған контейнерлерге тасталады, содан кейін қалдықтарды жинау мекемелермен қатты тұрмыстық қалдықтар полигонына тасымалданады, ол жерде көміліп, қоршаған ортаға зиян келтіреді. Заңды тұлғалардан ЭЭЖҚ алу жүйесі де жолға қойылмаған.

Полигон жағдайында ЭЭЖҚ коррозияға және тотығуға ұшырайды және олардың құрамындағы әртүрлі ауыр металдар топырақ пен жер асты суларына түседі, сондықтан оларды қатты тұрмыстық қалдықтар полигонына шығаруға тыйым салынады.

Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің 365-бабына сәйкес, коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері (құрамында сынап бар қалдықтар, батареялар, аккумуляторлар және басқа да қауіпті компоненттер) бөлек жиналып, мамандандырылған кәсіпорындарға қайта қалпына келтіру үшін берілуі тиіс деп белгіленген.

Ауданда ЭЭЖҚ жинау және қайта өңдеу бойынша деректерді есепке алу жүйесі де жолға қойылмаған.

Осы жағдайға байласты ЖАО халық үшін ЭЭЖҚ жинау және кәдеге жарату жүйесін ұйымдастыруы және заңды тұлғалардың ҚР ЭК 365-бабының талаптарын орындауын бақылауды күшейтуі қажет.

Ірі көлемді қалдықтар

Шыңғырлау ауданында (тұрмыстық техника, жиһаз және т.б.) бөлек жиналмайды, өйткені оларды шығару үшін арнайы орындар жоқ. Ірі көлемдегі қалдықтар коммуналдық қалдықтармен бірге қатты тұрмыстық қалдықтар полигонына барады.

Қазіргі уақытта жергілікті атқарушы органдар ІКҚ-ны арнайы орындарды белгілеуде және тасмалдау үшін компанияны таңдау (конкурс) бойынша жұмыс жүргізіп жатыр және.

Құрылыс қалдықтары

Тұрғындардың құрылыс қалдықтары да жалпы қатты тұрмыстық қалдықтармен бірге жиналып, қолданыстағы қоқыс тастайтын орындарға көмуге жіберіледі.

2021 жылдан бастап құрылыс қалдықтарын кәдеге жаратуға тыйым салынды. ҚР ЭК сәйкес жылжымайтын мүлік объектілерін салуды немесе жөндеуді жүзеге асыратын жеке тұлғалар құрылыс қалдықтарын жергілікті атқарушы органдар ұйымдастырған арнайы орындарға өз бетінше апарды.

Жергілікті атқарушы органдармен құрылыс қалдықтарын шығаруға арналған арнайы орындарды анықтау және шығарумен айналысатын компанияны таңдау (конкурс) бойынша жұмыстар жүргізу қажет.

Тамақ қалдықтары

Халықтың тамақ қалдықтары қатты тұрмыстық қалдықтармен бірге жиналады және қолданыстағы қоқыс тастайтын орындарға көмуге жіберіледі. Ауданда тамақ қалдықтарын бөлек жинауға арналған контейнерлер жоқ. 2021 жылдан бастап тамақ қалдықтарын көмуге тыйым салынды.

Осылайша, биологиялық ыдырайтын коммуналдық қалдықтарды бөлек жинауды ынталандыру және оларды қалпына келтіру, оның ішінде компосттау және тамақ қалдықтарын көмуге тыйым салу талаптарының сақталуын бақылау жөніндегі жұмысты күшейту қажет.

2.4 Коммуналдық қалдықтарды басқарудағы ағымдағы жағдайды талдау бойынша қорытындылар

Батыс Қазақстан облысы Шыңғырлау ауданындағы коммуналдық қалдықтарды басқару бойынша ағымдағы жағдайды талдау нәтижелері бойынша аудандағы тұрғындардың тұрмыстық қалдықтарды жинау және шығарумен жақсы қамтылғаны (90%) анықталды.

Коммуналдық қалдықтарды бөлек жинау, сұрыптау, өңдеу және кәдеге жарату процестері жетілдіруді талап етеді.

Бағдарлама шеңберінде коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру және мынадай проблемалық мәселелерді шешу қажет:

1. Контейнермен толық қамтамасыз етілмеуі;
2. Халықты қоқыстарды бөлек жинаумен қамтамасыз ету үшін қайталама ресурстарды бөлек жинауға арналған контейнерлердің болмауы;
3. Тұрғындардан коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін (ҚСҚ, ЭЭЖҚ, медициналық және т.б.) жинау жүйесінің жоқтығы;
4. Қатты тұрмыстық қалдықтар мен көнді бөлек жиналмауы;
5. Көлемді және құрылыс қалдықтарын жинау және тасымалдау жүйесінің жоқтығы;
6. Қоқыс алаңдарындағы, полигондағы жиі өрттер;
7. Қоқыс жинайтын заманауи көліктердің болмауы;
8. Жұмыс істеп тұрған сұрыптау желілерінің болмауы;
9. Қалдықтарды сұрыптаусыз көму;
10. Полигонға жіберілетін қалдықтардың көлемін азайтуға мүмкіндік беретін қатты тұрмыстық қалдықтарды сұрыптаудың болмауы;
11. Шыңғырлау ауданы тұрғындарының денсаулығына және қоршаған ортаға теріс әсер ететін атмосфераға шығарындылар;
12. Қоқыс сақтау орындары (свалка) мен полигонының толып кетуі, оның экологиялық және санитарлық нормаларға сәйкес келмеуі;

2.5 Коммуналдық қалдықтарды басқару секторындағы күшті және әлсіз жақтарын, мүмкіндіктері мен қауіптерін талдау

Коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін объективті талдау үшін оның күшті және әлсіз жақтарын, сондай-ақ бар мүмкіндіктер мен қауіптерді нақты анықтау қажет.

Күшті және әлсіз жақтарын, мүмкіндіктері мен қауіптерін талдау

Күшті жақтары	Әлсіз жақтары
-Тұрғындарды қатты тұрмыстық қалдықтарды шығару қызметтерімен қамту деңгейі; -Жергілікті атқарушы органдардың кәсіпкерлікпен, жергілікті өзін-өзі басқару органдарымен, халықпен өзара іс-қимылы; -Қалдықтарды басқару саласындағы халықтың хабардарлығы мен мәдениетінің жоғары болуы.	-Биологиялық ыдырайтын (азық-түлік), қалдықтарды, құрылыс қалдықтарын және ЭЭЖҚ бөлек жинау жүйесінің болмауы; -Қалдықтарды сұрыптамау; -Қалдықтарды сұрыптаусыз жою; -Полигондағы жиі өрттер;
Мүмкіндіктер	Қауіптер
-Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау және қайта өңдеу жүйесін дамытуға бизнестің қызығушылығы -Биологиялық ыдырайтын (азық-түлік) және құрылыс қалдықтарын қайта өңдеу бойынша	-Қатты тұрмыстық қалдықтар полигонының толып кетуі, оның экологиялық және санитарлық нормаларға сәйкес келмеуі;

<p>бизнесі дамыту және бөлек жинауды енгізудің үлкен мүмкіндігінің болуы;</p> <p>-Ауданның көршілес мемлекеттердің мемлекеттік шекарасына жақындығы, көршілес елдердің қайталама шикізатқа сұранысының үлкен мүмкіндіктері;</p> <p>-Халықтың қоқысты бөлек жинауға дайындығы.</p>	<p>-Қоршаған ортаға және аудан халқының денсаулығына теріс әсер ететін атмосфераға шығарындылар;</p> <p>-ЖАО стратегиялық жоспарларының орындалмауы;</p> <p>-ЖАО қызметінің тиімділігін жыл сайынғы бағалаудың сәйкессіздігі.</p>
---	---

3. ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері

Бағдарламаның мақсаты жинақталған және түзілетін қалдықтардың, сондай-ақ айналым процесіндегі қалдықтардың қауіпті қасиеттерінің көлемін және (немесе) деңгейін кезең-кезеңмен төмендетуге бағытталған белгіленген көрсеткіштерге қол жеткізу болып табылады. Қалдықтардың пайда болуы нәтижесінде, қалдықтармен жұмыс істеу және кәдеге жарату кезінде қоршаған ортаға кері әсерін азайту, қалдықтарды басқаруды оңтайландыру.

Қалдықтарды жоюдың халықаралық тәжірибесі келесі принциптерге негізделген:

- Қалдықтардың түзілуін азайту үрдістерін қадағалау;
- Қайта пайдалану және қайта өңдеу;
- Полигондарда көму/кәдеге жарату.

Жоғарыда аталған мақсатқа жету үшін келесі міндеттерді орындау қажет:

- Қалдықтарды басқарудың қолданыстағы жүйесін оңтайландыру;
- Қалдықтардың пайда болу көздері болатын өндірістік процестерді талдау;
- Директивалық және нормативтік талаптардың сақталуын қамтамасыз ету;
- Жобалық шешімдерге сәйкес қалдықтарды полигондарға дұрыс орналастыру.

Қалдықтарды орналастыру кезінде экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету;

- Табиғи ортаға шығарылатын қалдықтардың көлемін азайту: бағалы компоненттерді алу арқылы қалдықтарды қайта өңдеу, кәдеге жаратуға жататын қалдықтардың мөлшерін азайту мақсатында қайта пайдалану;

- Физикалық немесе химиялық өңдеу арқылы қалдықтардың улы деңгейін төмендету;

-Қалдықтардың операциялық қозғалысының схемасын құру.

Бағдарламаның міндеттері – жоспарлы кезең ішінде қол жеткізілетін жұмыс көлемін болжау арқылы неғұрлым тиімді және экономикалық негізделген әдістерді пайдалана отырып, мақсатқа жету жолдарын айқындау. Мақсаттар мыналарды ескере отырып, түзілетін және жинақталған қалдықтардың көлемін азайтуға бағытталған:

-Кәсіпорында қалдықтарды сұрыптау, кәдеге жарату және қайта өңдеу бойынша әлемдегі ең жақсы қолжетімді технологияларды енгізу;

-Қалдықтарды сұрыптауға және қайта өңдеуге инвестиция тарту;

- Орналастыру, залалсыздандыру және көму үшін қалдықтарды сақтау қоймаларына тасымалданатын қалдықтардың көлемін барынша азайту.

- Қалдықтармен жұмыс істеудің қолданыстағы экологиялық, санитарлық-эпидемиологиялық және технологиялық нормалары мен ережелерін сақтау;

-Қалдықтар қоршаған ортаға және адам денсаулығына зиянды әсер етпейтін жағдайларды қамтамасыз ету;

-Қалдықтарды орналастыру орындарын рекультивациялау, полигондардың қоршаған ортаға әсеріназайту;

Қалдықтарды басқарудың жоспарлы 5 жылға арналған бағдарламасы түзілетін коммуналдық қалдықтардың көлемін кезең-кезеңмен азайтуға және оның қоршаған ортаға теріс әсерін азайтуға бағытталған шараларды қарастырады.

Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне, Қазақстан Республикасында қабылданған нормативтік құқықтық актілерге сәйкес барлық қалдықтар қоршаған ортаға тигізетін әсерін ескере отырып жиналуы, сақталуы, тасымалдануы, залалсыздандырылуы және көмілуі тиіс.

Табиғи ортаның құрамдас бөліктерінің ластануына жол бермеу мақсатында қалдықтарды жинақтау және кәдеге жарату халықаралық стандарттарға және Қазақстан Республикасының қолданыстағы нормативтік құқықтық актілеріне, сондай-ақ ішкі стандарттарға сәйкес жүзеге асырылады, түзілетін қалдықтар қоршаған ортаға және халықтың денсаулығына зиянды әсер етпейтін жағдайлар қамтамасыз етілуі тиіс.

Мақсатты көрсеткіштер

Осы Бағдарлама аясында Шыңғырлау ауданында коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру бойынша мақсатты міндеттер белгіленді. Стратегиялық құжаттар шығарумен қамту, бөлек жинауды енгізу, қалдықтарды кәдеге жарату және қайта өңдеу үлесін ұлғайту және тиісінше полигондарда көмілетін қалдықтар көлемін азайту қажеттілігін белгілейді.

Шыңғырлау ауданында 2024-2028 жылдарға арналған қалдықтарды жинаумен және шығарумен, өңдеумен және көмумен халықты қамту жүйесін жетілдірудің нысаналы көрсеткіштері

№	Мақсатты көрсеткіште р	Ағымдағы жағдай	2024	2025	2026	2027	2028
1	Облыстұрғындарына қатысты тұрмыстық қалдықтарды жинау және шығарумен қамту	90 %	100%	100%	100%	100%	100%

2	Жекеколлекцияны қамту : - құрғақ және ылғалды фракциялар бойынша - белгілі бір қауіпті қалдық тартулері (медициналы және құрам ындасына бар , электронды және тұрмыстық техника)	0	10% 60%	15% 70%	20% 80%	25% 90%	30% 100%
3	Қатты тұрмыстық қалдықтардың қайта өңдеу және қалдықтар уәлесі (түзілу көлемінен)	0	5%	10%	15%	30%	35%
4	Экологиялық талаптарға сәйкес қатты тұрмыстық қалдықтар үшін ісін жабу және рекультивациялау				50%		100%
5	Халықтың орташа өмір сүру сапасына қанағаттану деңгейі	60%	65%	70%	85%	90%	95%

4. БАҒДАРЛАМАНЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ, МАҚСАТТАРҒА ЖЕТУДІҢ ЖОЛДАРЫ ЖӘНЕ ТИІСТІ ШАРАЛАР

4.1 Аудан халқын коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару қызметтерімен толық қамтуды қамтамасыз ету үшін осы жүйені одан әрі дамыту жөніндегі шаралар

Экологиялық проблемалардың себептері көбінесе адамның табиғи ортаға әсерімен байланысты. Бұл жағымсыз әсер барған сайын қауіпті болып келеді. Қалдықтарды

орналастыруға арналған ашық полигондар қоршаған ортаға және адамдардың қалыпты өміріне зиянын тигізеді.

Коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін одан әрі дамыту үшін келесі шараларды қабылдау қажет:

-Шыңғырлау ауданының тұрғындарын қалдықтарды жинау және шығару қызметтерімен қамту;

-Ұзақ мерзімді шарттар жасасу және конкурстық негізде конкурстар өткізу;

-Экономикалық негізделген тарифтерді бекіту;

- Қалдықтарды жинауға арналған контейнер алаңдарын санитарлық нормаларға сәйкестендіру. Жиналған қалдықтардың көлемі мен ерекшелігіне қарай жаңа контейнерлерге ауыстыру және орнату. Қоқыс шығаратын көліктер паркін және басқа да қажетті құрал-жабдықтарды сатып алу және жаңарту.

Тұрғындарды қалдықтарды жинау және шығару қызметтерімен қамту

Шыңғырлау ауданының тұрғындарын қалдықтарды жинау және тасымалдау қызметтерімен қамту тек жеке тұлғаларды ғана емес, заңды тұлғаларды да қызметтермен толық қамту арқылы қамтамасыз етіледі. Тұрғын үй иелерімен және/немесе жеке ғимараттарда жұмыс істейтін заңды тұлғалармен (контейнерлер болмаған жағдайда), тұрмыстық қалдықтарды шығару қызметімен айналысатын органдармен тұрмыстық қатты қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі қызметтерге шарттар жасасу бойынша түсіндіру жұмыстарын жүргізу қажет.

Ұзақ мерзімді шарттар жасасу және конкурстық негізде өткізу

Тұрмыстық қатты қалдықтарды жинау және шығару бойынша көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыру үшін конкурстық негізде коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеуге ұзақ мерзімді келісім шарттар жасасу қажет.

Нарық субъектілерін анықтау бойынша конкурс (тендер) өткізген кезде ЖАО ҚР ЭК 367-бабына және Коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу қағидаларына сәйкес қоқыс шығаратын мекемелерге қойылатын талаптарды белгілейді. Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауды және тасымалдауды қызметі Қазақстан Республикасының табиғатты қорғау заңнамасының талаптарына сәйкес келетін мамандандырылған кәсіпорындар жүзеге асыруға тиіс.

Қоқыс шығаратын мекемелерді таңдау кезіндегі негізгі талаптардың бірі Қазақстан Республикасының ҚР ЭГТРМ тізімінде қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі компанияның болуы, яғни қызметтің басталуы туралы хабарламаны ұсыну болып табылады.

Қауіпті емес қалдықтарды жинау, сұрыптау және тасымалдау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын кәсіпкерлік субъектілері Қазақстан Республикасының Заңына "Рұқсаттар және хабарламалар туралы" заңына сәйкес қызметтің басталуы туралы хабарламаны ҚР ЭГТРМ ұсынуға міндетті.

Хабарландыру тәртібін сақтамаған қоқыс шығаратын мекемелер конкурсқа қатыса алмайды және қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау және шығару қызметтерін көрсете алмайды, өйткені қауіпті емес қалдықтарды жинау, сұрыптау және тасымалдау жөніндегі іс-шараларды ҚР ЭГТРМ хабарламай жүзеге асырғандықтан тыйым салынады.

Егер компания қауіпті қалдықтармен де айналысатын болса, оның лицензиясы болуы керек.

Экономикалық негізделген тарифтерді бекіту

Ауданда коммуналдық қалдықтарды басқарудың ұтымды жүйесін одан әрі дамыту үшін жаңа тарифтерді есептеп, бекіту қажет. Белгіленген тарифтер қазіргі заманғы жағдаймен инфляциялық процестерді ескере отырып, мамандандырылған ұйымдардың қалдықтарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және кәдеге жарату жөніндегі шығындарын жабуға тиіс.

Экономикалық негізделген тарифтерді уақтылы есептеу, индекстеу және бекіту қалдықтарды жинау және шығару бойынша мамандандырылған ұйымдардың жоғары сапалы жұмысын қамтамасыз етеді, бұл ауданның экологиялық жағдайына және халықтың денсаулығына оң әсер етеді.

ҚТҚ жинау, шығару, қайта өңдеу және кәдеге жарату жөніндегі қызметтерге халықтың уақытылы төлемін және жинау қарқынын арттыру

Жергілікті атқарушы органдардың мамандандырылған ұйымдармен халықты тіркеу туралы ақпаратқа қолжетімділік мәселелері бойынша өзара іс-қимылын күшейту қажет.

Азаматтарды тұрғылықты, уақытша тұратын жері бойынша тіркеу кезінде мекенжайы туралы ақпарат Ішкі істер министрлігінің ақпараттық жүйесінен нақты уақыт режимінде "Жеке тұлғалар" мемлекеттік деректер базасынан (әкімшісі – Әділет министрлігі) алынады. Бұл анықтамалық деректер банкі болып табылады және оған қол жеткізу Қазақстан Республикасының барлық мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдарына (әкімдіктеріне) беріледі.

Осы интеграция аясында жергілікті билік органдары қоқыс тасымалдайтын мекемесіне мекенжайы бойынша тіркелген азаматтардың саны туралы ақпаратты нақты береді, бұл қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, шығару, өңдеу және кәдеге жарату қызметтердің төлемдерін дұрыс есептеуге мүмкіндік береді.

Контейнер алаңдарын санитарлық нормаларға сәйкес келтіру, жиналған қалдықтардың көлемі мен ерекшелігіне қарай жаңа контейнерлерді ауыстыру және орнату

Қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесі даму түріне қарай келесідей ұйымдастырылады:

Көпқабатты үй орналасқан аумақтарда:

- тұрғын аудандардағы контейнер алаңдарын жабдықтау;
- стандартты контейнерлерді орнату;

- қалдықтарды шығару үшін жиналған қалдықтардың тығыздығын арттыру үшін нығыздау жүйесі бар қоқыс машиналарын пайдалану;

Жайлы емес үйлер бағыттары бойынша:

- жеке контейнерлерді орнату;

- қалдықтарды шығару үшін көлемі үлкен және сығымдау қабілеті жоғары қоқыс таситын көліктерді пайдалану.

Оны КА санитарлық нормаларына сәйкес келтіру үшін келесі шаралар қабылданады :

Үй жайлардың, ұйымдардың, мәдениет мекемелерінің, демалыс орындарының аумақтарында көліктер кіре алатын қоқыс жинауға арналған контейнерлерді орналастыру үшін арнайы алаңдарды бөлу. Учаске қатты жабынмен үш жағынан қоршалуы керек және қалдықтардың желмен жұлынып кетпеу мүмкіндігін болдырмайтын биіктігі 1,5 м кем емес болып салынуы керек.

Контейнер алаңын тұрғын және қоғамдық ғимараттардан, балалар мекемелерінен, спорт алаңдарынан және көпшілік демалатын орындардан кемінде 25 м қашықтықта орналастыру керек. Қолданыстағы даму аймақтарында санитарлық олқылықтарды сақтау мүмкіндігі болмаған жағдайда жергілікті атқарушы органдардың қатысуымен халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы мемлекеттік органның аумақтық бөлімшелерінің, меншік иелерінің және басқа да мүдделі тараптардың қатысуымен комиссия белгілейді.

Коммуналдық қалдықтарды жинау жоспарға сәйкес жүргізіледі.

Коммуналдық қалдықтарды тасымалдауға кететін шығындарды азайту үшін белгіленген санитарлық және экологиялық талаптарға сәйкес келетін қалдықтарды шығарудың ең аз жиілігі қабылданады.

Жинау жиілігін белгілеу кезінде түзілетін коммуналдық қалдықтардың көлемін, оның морфологиялық құрамын, жинау үшін пайдаланылатын контейнерлердің түрі мен санын (контейнерлер арқылы жинау кезінде) ескеру қажет.

Бөлек жинау кезінде қалдықтардың әрбір санаты (фракциясы, түрі) үшін шығарудың өзіндік жиілігі анықталады.

Ауа райы 0°C және одан төмен температурада контейнерлердегі қалдықтардың сақтау мерзімі үш күннен аспайды, нөлден жоғары температурада бір тәуліктен аспайды.

Жаңа контейнерлерді ауыстыру және орнату жиналған қалдықтардың көлемі мен ерекшелігіне және оны сақтау мерзіміне байланысты жүзеге асырылады. Контейнерлерді жаңарту кезінде заманауи еуропалық контейнерлерді сатып алу қажет.

Пластмасса, қағаз және картон қалдықтары көліктің барлық түрлерімен тасымалданады. Қалдық шыны ыдыстар зақымданудың алдын алу шараларымен кез

келген көлік құралымен тасымалданады. Қалдық шыны ыдыстарды тасымалдау, тиеу және түсіру кезінде олардың сақталуын және механикалық әсерлерден қорғалуын қамтамасыз ететін шараларды қолдану қажет.

Осы ЖАО бағдарлама аясында контейнерлік паркті жаңарту және толықтыру, контейнер алаңдарын жөндеу және санитарлық нормалар мен заң талаптарына сәйкес келтіру қажет.

Сондай-ақ қоқыс тасымалдайтын мекемелер қоқыс таситын көліктер паркін толықтыру/жаңарту қажет. Қоқыс шығаратын көліктер паркін жаңарту қоқыс тасымалдайтын мекемелердің қаражаты мен жеке инвестиция есебінен жүзеге асырылады.

4.2. Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру жөніндегі шаралар

Қайталама шикізатты бөлек жинау жүйесін жетілдіру үшін мынадай шараларды орындау қажет:

-барлық КА-да ҚТҚ құрғақ фракциясын бөлек жинауға арналған контейнерлерді орнатуды қамтамасыз ету және қайталама шикізатты бөлек шығаруды қамтамасыз ету;

-коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау және қалпына келтіру жүйесін ұйымдастыру;

-арнайы орындарды ұйымдастыру және ІКҚ мен халықта пайда болатын құрылыс қалдықтарын тасымалдау үшін мамандандырылған компанияны анықтау.

Барлық КА-да ҚТҚ құрғақ фракциясын бөлек жинауға арналған контейнерлерді орнатуды қамтамасыз ету және қайталама шикізатты бөлек әкетуді қамтамасыз ету.

Қалдықтарды бөлек жинауға қойылатын талаптарға сәйкес (ҚР ЭГТРМ

м.а. 2021 жылғы 2 желтоқсандағы № 482 бұйрығы, 8-тармақ) ЖАО мыналарды қамтамасыз етеді:

- халық санына, қалдықтардың жинақталу нормаларына, оларды сақтау мерзімдеріне және басқа да қажетті факторларға сүйене отырып айқындалатын контейнерлік алаңдарда бөлек жинауға арналған контейнерлердің қажетті санын (кемінде 2) орнату.

КА-да, кем дегенде, қалдықтар құрғақ және дымқыл фракцияларға бөлінуі керек. Құрғақ фракция қағаздан, картоннан, металдан, пластиктен және шыныдан тұрады. Ылғал фракция тамақ қалдықтарынан, органикалық заттардан, аралас қалдықтардан және үй шаруашылығының қалдықтарына табиғаты мен құрамы ұқсас қалдықтардан және т. б. тұрады.

Талдау кезінде барлық КА-да құрғақ фракцияға арналған контейнерлер орнатылмағаны анықталды.

Пластмассаны, қағазды және әйнекті бөлек жинауды енгізу үшін барлық КА-да құрғақ фракцияға арналған контейнерлер орнатылады.

Қалдықтарды бөлек жинауға арналған әрбір контейнер, оның ішінде қазақ және орыс тілдерінде таңбаланатын болады:

- қалдықтардың жиналатын түрі (фракциясы) туралы ақпараттық жапсырма/жазба;
- контейнер иесі туралы деректер (атауы, телефоны);
- контейнерге қызмет көрсететін ұйымдар.

Түсті контейнерлерге таңбалау қолданылған жағдайда, ол айқын түспен орындалады.

Контейнерлер саны пайда болу және жинау көлеміне, түгендеу нәтижелері мен тұратын адамдар санына сәйкес әр алаң үшін жеке есептелетін болады.

Бөлек жинау жүйесін дамыту кезінде бөлек жиналған қоқыстардың қалдықтарды басқарудың барлық келесі кезеңдерінде араласпауын қамтамасыз ету қажет. Сондай-ақ, қалдықтардың әр санаты (фракциясы, түрі) үшін олардың шығарылу жиілігін анықтау қажет.

Қайталама шикізатты бөлек әкету жөніндегі талаптар ҚШҰ -мен жасалатын шарттарға енгізілетін болады.

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау және қалпына келтіру жүйесін ұйымдастыру

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау және қалпына келтіру жүйесін ұйымдастыру қалдықтардың қауіпті түрлерін: ҚСҚ, ЭЭЖҚ, химиялық қоректендіру көздері, халық шығарып тастаған аккумуляторларын бөлек жинауды, тасымалдауды және қайта өңдеуді қамтамасыз ету үшін мердігер ұйымды таңдауға арналған конкурс ұйымдастыруға негізделетін болады.

Бүгінгі таңда Шыңғырлау ауданында ҚСҚ-ды ішінара жинаудан басқа, халық арасында коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерінің (ЭЭЖҚ, химиялық қоректендіру көздері, аккумуляторлар) қалдықтарын жинау жүйесі жолға қойылмаған.

Қалдықтардың бұл түрлері ағынындағы ҚТҚ-мен бірге жалпы полигонға түседі, топырақты, суды және ауаны токсиндермен, ауыр металдармен, тұрақты органикалық ластағыштармен ластайды, осылайша адамдардың денсаулығы мен қоршаған ортаға айтарлықтай зиян келтіреді.

ҚР ЭК 365 бабының 6 тармағына сәйкес коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері бөлек жиналып, мамандандырылған кәсіпорындарға қалпына келтіруге берілуі тиіс.

Экологиялық заңнаманың талаптарын орындау үшін ЖАО коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін бөлек жинау, тасымалдау және қалпына келтіру қызметтерін көрсету үшін мердігер ұйымды айқындау үшін конкурс (тендер) өткізу арқылы экологиялық заңнаманың және ұлттық стандарттардың талаптарына сәйкес тұрғындардан коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау жүйесін ұйымдастыруы қажет.

Құрамында сынап бар қалдықтар

ҚР СТ 1513-2019"Ресурс үнемдеу. Ресурс Технологиялық циклдің барлық кезеңдерінде қалдықтарды басқару. Құрамында сынап бар қалдықтардың жіктелуі және өңдеу әдістері. Негізгі ережелер" талаптарына сәйкес тұрғындардан ЖАО жинау жүйесін ұйымдастыру үшін Жергілікті атқарушы органдар:

– тұрғындардан тасталған ҚСҚ жинау үшін орнатылған арнайы әмбебап контейнерлердің орнатылуын және қызмет көрсетуін бақылау;

– арнайы әмбебап контейнерлердің сақталуын қамтамасыз ету шараларын қамтамасыз етуге, контейнерлерге қызмет көрсететін мамандандырылған кәсіпорынмен өзара іс-қимыл жасауға, оларға еркін қол жеткізуді қамтамасыз етуге, тұрғындармен түсіндіру жұмыстарын жүргізуге міндетті кондоминиум объектісін басқару органдарының қызметін бақылау және ұйымдастыру, контейнерде бөгде заттардың сақталуына, бөгде жарнамалар, жарнамалар және т.б. контейнерге жабыстыруға жол бермеу;

– халық үшін демеркуризациялау жөніндегі шаралар кешенін іске асыруға және ҚСҚ үшін контейнерлерді жөндеуге (ауыстыруға) мамандандырылған кәсіпорындардың жұмыстарын (қызметтерін) сатып алу үшін қаражат бөлу жолымен халық арасында пайдалануда болған құрамында сынап бар энергия үнемдейтін шамдарды қайта өңдеуді ұйымдастыру.

Мамандандырылған кәсіпорындардың халық үшін демеркуризациялау жөніндегі шаралар кешенін іске асыруға және ЖАО ҚСҚ үшін контейнерлерді сатып алу (жөндеуге, ауыстыруға) арналған жұмыстарды (көрсетілетін қызметтерді) сатып алу ҚР ЭК, "Мемлекеттік сатып алу туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 4-тарауына және коммуналдық қалдықтарды басқару қағидаларына сәйкес конкурс (тендер) арқылы жүргізілетін болады.

Электрондық және электр жабдықтары

ҚР СТ 3753-2021 "Ресурстарды үнемдеу. Құрамында сынап бар құрылғылар мен аспаптарды қоспағанда, өмірлік циклдің барлық кезеңдерінде электротехникалық және электрондық жабдықтардың қалдықтарымен жұмыс істеу. Қауіпсіздік талаптары" сәйкес ЖАО халықтың тығыздығын ескере отырып, оның ішінде контейнерлік алаңдар мен стационарлық ЭЭЖҚ қабылдау пункттерін қоса алғанда, ЭЭЖҚ жинау, жинақтау және қайта өңдеу объектілерін орналастыруға жер учаскелерін бөлу арқылы қалдықтардың меншік иелеріне ЭЭЖҚ өндірушілеріне немесе ЭЭЖҚ басқару саласындағы кәсіпкерлік субъектілеріне ЭЭЖҚ беруге мүмкіндік беретін инфрақұрылымды құруға ықпал етуі тиіс.

ЖАО ЭЭЖҚ жөндеу, қалпына келтіру жүйесін ұйымдастыруды, сондай-ақ қалдықтардың иелерінен ЭЭЖҚ-ды бөлек жинау мен қайта өңдеуді, оның ішінде ЭЭЖҚ-ды жылжымалы қабылдау пункттерін құру арқылы қамтамасыз етуі тиіс.

ЖАО ақпараттық кампанияларды, конкурстарды, дәрістерді өткізуді қоса алғанда, бірақ олармен шектелмей, ЭЭЖҚ-дың халықтан бөлек алымының үлесін ұлғайтуға бағытталған шаралар қабылдауы тиіс.

Тұрғындардан коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау жүйесін ұйымдастыру үшін мынадай шараларды қабылдау қажет:

батареялар, құрамында сынап бар шамдар, электрондық және электр жабдықтары сияқты қауіпті тұрмыстық қалдықтарды стационарлық немесе жылжымалы жинау пункттерін/пункттерін құру;

қалдықтарды қабылдаудың ұйымдастырылған пункттері туралы халықты хабардар етуді және олармен қауіпсіз жұмыс істеуді насихаттауды қамтамасыз ету;

қалдықтарды жинауға және кәдеге жаратуға арналған шығыстардың бір бөлігін жабу мақсатында өндірушінің кеңейтілген жауапкершілік операторының функцияларын жүзеге асыратын "Жасыл Даму" АҚ-мен ынтымақтастықты нығайту.

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері үшін батареялар, құрамында сынап бар шамдар, электрондық және электр жабдықтары сияқты қауіпті тұрмыстық қалдықтарды қабылдайтын стационарлық пункттер көзделетін болады. Қабылдау пункттері көрсетілген тауарларды өткізуді жүзеге асыратын дүкендерде (дүкендер бөлімдерінде, сауда нүктелерінде) құрылуы мүмкін. Батареялар мен сынап шамдарын қабылдауды пәтер иелері бірлестіктерінің аумағында ұйымдастыруға болады.

Стационарлық лампаларды қабылдау пункттерінің орналасқан жері мен санын анықтау кезінде олардың халыққа қолжетімділігі мен ыңғайлылығы ескерілуі тиіс. Құрамында сынабы бар шамдарды стационарлық жинау пункттері бөгде адамдар үшін қолжетімсіз жеке кіреберіспен жабдығалады, шамдарды жинауға арналған арнайы контейнерлердің қажетті санымен қамтамасыз етіледі және қажетті тиісті қорытындылар мен рұқсаттар болады.

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін бөлек жинауды енгізу және қайталама шикізат пункттерін құру бөлек жинау бойынша нысаналы көрсеткішке қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Заңды тұлғалардан коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін бөлек жинау және қалпына келтіру

Қызметтің түріне қарамастан заңды тұлғаларда пайда болатын қауіпті коммуналдық қалдықтар бөлек жиналып, ҚР ЭК 365-бабының 6-тармағына сәйкес Мамандандырылған ұйымдарға (кәсіпорындарға) қалпына келтіруге берілуі тиіс.

Шағын және орта бизнес субъектілерімен қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін жинау және қалпына келтіру бойынша Адал және заңнама талаптарына сәйкес мамандандырылған кәсіпорындарды анықтау үшін ақпараттық жұмыс жүргізу қажет.

Сондай-ақ статистиканы қадағалау мақсатында жиналған және қалпына келтірілген қалдықтарды есепке алу бойынша мамандандырылған кәсіпорындардың мүмкендігін нығайту қажет.

Арнайы орындарды ұйымдастыру және ІКҚ мен халықта пайда болатын құрылыс қалдықтарын тасымалдау үшін мамандандырылған компанияны анықтау

Қалдықтарды бөлек жинауға қойылатын талаптың 19-тармағына сәйкес ЭГТРМ м. а . 2021 жылғы 2 желтоқсандағы № 482 бұйрығы ЖАО жеке тұлғаларда (тұрғындарда) түзілетін Құрылыс және ірі көлемді қалдықтар үшін жабыны мен қоршауы бар ауданы кемінде 12 м2 болатын орынды ұйымдастырады.

Жылжымайтын объектілерді салуды немесе жөндеуді жүзеге асыратын жеке және заңды тұлғалар қалдықтарды бөлек жинауға қойылатын талаптың 17-тармағына сәйкес ЭГТРМ м.а. 2021 жылғы 2 желтоқсандағы № 482 бұйрығы Құрылыс және ірі көлемді қалдықтарды жергілікті атқарушы органдар ұйымдастырған арнайы орындарға дербес әкетуді жүргізеді.

Абаттандыру ережелеріне сәйкес ірі көлемді қоқыстарды (қалдықтарды) шығаруды кәсіпорындардың өздері, мекемелер мен жеке тұлғалар немесе қоқыс шығаратын кәсіпорындар шарт негізінде жүргізетіні анықталды.

ІКҚ әкету үшін төлем ҚТҚ жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму тарифіне енгізілмегендіктен, ІКҚ мен құрылыс қалдықтарын жинау және әкету жөніндегі компанияны жеке анықтау қажет.

ІКҚ және құрылыс қалдықтарын халықтан тасымалдау жөніндегі ұйымды айқындау үшін ЖАО "Мемлекеттік сатып алу туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жергілікті бюджет есебінен ІКҚ және құрылыс қалдықтарын жинауға және әкетуге конкурс (тендер) ұйымдастыру қажет.

Аудан әкімдігі ірі көлемді және құрылыс қалдықтарын әкететін ұйым белгілейтін болады. Өзара іс-қимыл шарттары үлгілік шартқа техникалық ерекшелік белгіленетін болады. Экспорттаушы компания хабарлама тәртібіне сәйкес келуі және ҚР ЭГТРМ тізіліміне кіруі қажет.

Арнайы ұйымдастырылған орындарда құрылыс қалдықтарын жинауды мынадай тәсілдердің бірімен жүзеге асыруға болады: ауыстырылатын бункерлерге жинау және кейіннен мультилифт жүйесі бар автомобильдермен әкету; қаптарға жинау, оларды кейіннен борттық немесе самосвалдық автомобильге тиеу; қалдықтарды үйіп жинау, кейіннен борттық немесе самосвалдық автомобильге қайта тиеу.

4.3. Коммуналдық қалдықтарды, оның ішінде ерекше (тамақ, құрылыс және ірі көлемді қалдықтарды, ЭЭЖҚ және т. б.) қайта өңдеу және кәдеге жарату жүйесін дамыту жөніндегі шаралар

Бөлек жиналған қайталама шикізатты қайта өңдеу және кәдеге жарату жүйесін дамыту үшін мынадай іс шараларды орындау қажет:

Тамақ қалдықтары; орау материалдары, пластмасса, қағаз және шыны; құрылыс қалдықтары; ірі көлемді қалдықтар сияқты жекелеген санаттар бойынша қалдықтардың пайда болу көлемінен халықтың және заңды тұлғалардың қайталама шикізатты жинау үлесін ұлғайту;

Шыңғырлау ауданы аумағында қалдықтарды қалпына келтіру жөніндегі қызметін жүзеге асыратын мамандандырылған кәсіпорындармен өзара іс-қимылды күшейту.

Қайталама шикізатты қайта өңдеу бойынша қолданыстағы өндірістерді дамытуды және үлесін арттыруды ынталандыру.

Қалдықтарды қайта өңдеу үлесін ұлғайту үшін қалдықтарды сұрыптау кешенінің жобалық құжаттамасын бекіту, сұрыптау желісін салу және іске қосу үшін жер телімін бөлу бойынша іс-шаралар жеделдетілу.

Қалдықтарды кәдеге жарату үлесін ұлғайту үшін бөлек жиналған фракцияларды немесе ҚСК-да сұрыпталған қайталама шикізатты аудандағы жұмыс істеп тұрған мамандандырылған кәсіпорындарда өңдеу керек, немесе жоқ болса, басқа аймақтарға немесе елдерге жөнелту қажет.

Кейіннен алынған шикізатты дайын өнімге қайта өңдеуді ұйымдастыру және оның мүмкіндіктерін қарастыру ұсынылады. Өңдеу зауыттарын қазіргі уақытта ТМД елдерінің жеткізушілері кең ассортиментте және қолайлы бағамен ұсынады.

Қайталама шикізат (қағаз, картон, пластмасса, шыны және т.б.) одан әрі өңдеу және дайын өнімді шығару үшін мамандандырылған кәсіпорындарға беріледі.

Қағаз бен картон қалдықтарын қалпына келтіру жаңа өнімдерді (қағаз және картон, экожүн, құрылыс материалдары) өндіру үшін физикалық, химиялық және басқа әдістермен жүзеге асырылады.

Пластикалық қалдықтарды қалпына келтіруді технологиялық процестердің экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ететін технологиялар мен жабдықтарды пайдалана отырып, мамандандырылған ұйымдар жүзеге асырады;

Шыны ыдыстардың қалдықтарын қалпына келтіру экологиялық қауіпсіздік талаптарын сақтай отырып жүзеге асырылады:

- шыны ыдыстардың қалдықтарын қайта пайдалануға дайындау (сұрыптау, жуу, өңдеу);

- жаңа өнімдерді өндірумен механикалық және термиялық әдістер (шыны жүні, шыны ыдыстар, шыны талшықтар, плиткалар және т.б.);

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері кәдеге жарату үшін мамандандырылған қауіпті қалдықтар объектілеріне жіберіледі.

Тамақ қалдықтары

Жеке жиналған биологиялық ыдырайтын ҚТҚ фракциялары, негізінен тамақ және органикалық қалдықтар аэробты немесе анаэробты әдіспен өңделуі керек. Сондай-ақ, бұл қалдықтарды кәріз-тазарту станцияларының шламымен бірге қайта өңдеу қаралатын болады. Өңдеу арқылы тыңайтқыш немесе биогаз алуға болады. Бүгінгі

таңда органикалық қалдықтарды кәдеге жарату мен қайта өңдеудің әртүрлі технологиялары бар, олардың ішінде: биогаз алу, компосттау және басқалар.

ҚТҚ ыдырауының табиғи әдісіне компосттау жатады. Компосттау-бұл табиғи биологиялық ыдырауға негізделген қалдықтарды қайта өңдеу технологиясы. Осы себепті компосттау органикалық шыққан қалдықтарды өңдеу үшін кеңінен қолданылады. Бүгінгі таңда тамақ қалдықтарын да, бөлінбеген ағынды да компосттау технологиялары бар.

Органикалық қалдықтарды компосттау тікелей үй шаруашылығында да, орталықтан да болуы мүмкін. Тікелей үй шаруашылықтарында компосттау тек компост шұңқырларында немесе арнайы компост машиналарын қолдану арқылы жүзеге асырылады. Орталықтандырылған компосттау кезінде тұтынушылар органикалық заттарды бөлек жинауды қамтамасыз етеді, содан кейін олар арнайы жабдықталған алаңдарға немесе компост төселетін сүрлем орындарына шығарылады. Кейіннен мұндай компост ауыл шаруашылығының қажеттіліктері үшін қолданылады. Биологиялық ыдырайтын қалдықтардың көп мөлшері пайда болатын және қосалқы шаруашылық бар ұйымдар мен мекемелерде (мысалы, мектептерде) компосттау жеке-жеке жүргізілуі мүмкін.

Ірі және құрылыс қалдықтары

Жинау пункттеріндегі қауіпті емес ірі габаритті қалдықтардан қауіпті фракцияларды алып тастау, содан кейін мамандандырылған ұйымдарға қайта өңдеуге және/немесе кәдеге жаратуға жіберу қажет.

Құрылыс қалдықтарын жинау орнында екінші реттік шикізат пен қалдықтардың қауіпті компоненттерін алу арқылы сұрыптау керек.

Бөлек сұрыптау керек қалдықтар: ағаш; қағаз және картон; металл (бөлек қара және түсті металдар); минералды қалдықтар (тас, құрылыс тасы және кірпіш, сылақ, бетон, гипс, қаңылтыр шыны және т.б.); темірбетон және бетон бөлшектері.

Ірі құрылыс қалдықтарын өңдеу үшін ұсақтау және сұрыптау кешендері қолданылады.

Қауіпті құрылыс қалдықтарына мыналар жатады:

1) құрамында асбест – шифер немесе этернит, асбестцемент плиталары, асбестцемент құбырлары, оқшаулағыш материалдар және т. б. бар қалдықтар;

2) бояулар, лактар, желімдер, шайырлар қалдықтары, оның ішінде құрамында бос ыдыс және аталған қалдықтарға малынған материалдар және т. б.;

3) құрамында мұнай өнімдері-тек, сіндірілген оқшаулағыш материалдар, құрамында асфальт шайыры және т.б. бар;

4) ластанған топырақ.

Қауіпті құрылыс қалдықтары бөлек жиналады және әрі қарай қайта өңдеу және/немесе кәдеге жарату үшін мамандандырылған компанияларға беріледі.

Одан әрі өңдеуге жатпайтын сұрыпталғаннан кейін коммуналдық қалдықтарды көму ҚТҚ полигонында өкізіледі.

4.4. Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз көмуді қамтамасыз ету жөніндегі шаралар

Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз орналастыруды қамтамасыз ету үшін келесі шараларды қабылдау қажет:

- қоқыс полигон салу және пайдалануға беру;
- ескі қатты тұрмыстық қалдықтар полигонының жерін кезең-кезеңімен рекультивациялау және қалпына келтіру;
- рұқсат етілмеген полигондарды/қоқыс тастау орындарын анықтау және жою.

Ескі Полигонның аумағында қабылдауды, сұрыптауды қамтитын инфрақұрылымды құру қажет, содан кейін ғана ҚТҚ-ның қалдық бөліктері көміледі.

Заңнаманың талаптарына сәйкес қолданыстағы ҚТҚ полигоны аумағының жерлерін кезең-кезеңімен қалпына келтіру және қалпына келтіру жүргізілетін болады. Қолданыстағы ҚТҚ полигонын жабуға экологиялық рұқсат алғаннан кейін ғана жол беріледі. Қалдықтарды көму полигоны қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның және санитариялық-эпидемиологиялық қызмет саласындағы мемлекеттік органның лауазымды адамдары жергілікті жерде қорытынды тексеруді орындағаннан, полигон иесі берген барлық ақпаратты бағалағаннан және полигонның жабылуын мақұлдағаны туралы хабардар еткеннен кейін ғана жабық деп қарауға болады.

Полигон жабылғаннан кейін полигон иесі аумақты рекультивациялауды жүзеге асыруы және бес жыл ішінде қоқыс газы мен фильтрат шығарындыларына мониторинг жүргізуі тиіс. Бұзылған жерлерді қалпына келтіруге және кейіннен мониторинг жүргізуге арналған қаражат полигонның тарату қорынан түседі. Полигон иесі жобаның шарттарына сәйкес полигонды рекультивациялауды орындағаннан және орындалған жұмыстар қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның қатысуымен қабылдау комиссиясының актісімен қабылданғаннан кейін иесі қоршаған ортаға мониторинг жүргізуді тоқтатады.

Рұқсат етілмеген полигондармен проблемаларды шешу үшін 2022 жылы "Қазақстан Ғарыш Сапары" ҰК" АҚ спутниктері тіркеген ҚТҚ-ның барлық үлкен полигондары бойынша мұқият аудит жүргізу қажет.

Полигонды залалсыздандырудың қолданыстағы жалпы қабылданған әдістемесі мынадай кезеңдерді қамтиды: полигонның қауіптілік дәрежесін анықтау; баламалы нұсқаларды бағалау; залалсыздандыру және рекультивациялау технологиясын әзірлеу.

Рұқсат етілмеген полигондарды рекультивациялау бойынша техникалық шешімдер рекультивациядан кейін аумақтың функционалдық мақсатына және пайдаланылуына байланысты қабылданады.

Жаңа қоқыс үйінділерінің пайда болуын болдырмау жөніндегі негізгі шара Шыңғырлау ауданын тұрғындарын 2030 жылға қарай қалдықтарды жинау және тасымалдау қызметтерімен 100% қамту болып табылады.

4.5 Коммуналдық қалдықтармен басқару мәселелері бойынша халықтың хабардарлығын арттыру және барлық мүдделі тараптардың өзара іс-қимылын күшейту жөніндегі шаралар

Бағдарламаның тиімді жұмыс істеуі үшін халықтың хабардарлығы мен қолдауы маңызды. Жұртшылықтың хабардарлығын арттыру-бұл тұрақты негізде жүргізілуі керек ұзақ мерзімді процесс.

ЖАО халықтың хабардарлығын арттыруда, ақпарат таратуда және қалдықтардың алдын алу жөніндегі бастамаларды қолдауда, сондай-ақ тиісті жағдайлар жасауда (мысалы, ірі габаритті қалдықтар, ЭЭЖҚ, құрылыс қалдықтары үшін арнайы орындар құру) шешуші рөл атқарады.

Жергілікті газеттер мен журналдарда қалдықтарды басқару мәселесі және қалдықтарды дұрыс басқару талаптары туралы халықты оқытуға бағытталған мақалалар жариялау ұсынылады.

ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі мамандандырылған ұйымдардың қызметкерлері үй қалдықтарын сұрыптау тәртібін түсіндіретін және пластикке, шыныға, картонға және қағаз қалдықтарына арналған контейнерлерге бөлек қоймалауды кезең-кезеңімен экологиялық акциялар өткізу ұсынылады. Мұндай акциялар әдетте бөлек жинауға арналған контейнерлер орнатылған аулаларда да, олар әлі жоқ жерлерде де өткізіледі. Бұл ретте тұрғындарға полигондағы аралас күйдегі ҚТҚ-ның қоршаған ортаға тигізетін кері әсері және қалдықтарды бөлек жинауды енгізу қажеттілігі туралы егжей-тегжейлі түсіндірмелер жүргізіледі. Сондай-ақ, халық арасында қалдықтарды сұрыптаудың енгізілген жүйесі туралы түсіндірмелері бар түрлі-түсті парақшалардың таралуы жақсы нәтиже береді.

Мүдделі жұртшылықтың негізгі топтарына басымдық беріледі:

халық (жұмыс істейтін және жұмыс істемейтін (үй шаруасындағы әйелдер, зейнеткерлер, балалар);

мұғалімдер, еріктілер, белсенді топтар және мемлекеттік емес ұйымдар.

Жұртшылықты ақпараттандыру жөніндегі іс шаралар қалдықтармен жұмыс істеу бойынша халықпен ақпараттық жұмыс жоспарында көзделетін болады және мыналарды қамтитын болады:

жергілікті газеттердегі басылымдар;

мектептерде, жалпы жұртшылық арасында тарату үшін материалдық ресурстарды қайталама пайдалану туралы ақпараттық материалдар;

үйде тамақ қалдықтарын компосттау туралы брошюралар;

оқушылар мен студенттер үшін полигондарға таныстыру сапарларын ұйымдастыру;

Қалдықтарды қайта өңдеу ЖАО-ның ҚТҚ-ны бөлек жинау және қайта өңдеу жөніндегі бизнес бастамаларына жәрдемдесуі бар жерде дамиды. Қалдықтарды басқару саласындағы ұсыныстарды талқылау, қайталама шикізат пен контейнерлерді қабылдау пункттерін орнату және т. б. үшін ЖАО мен бизнестің және басқа да мүдделі тараптардың өзара іс-қимылы бойынша түрлі кездесулер, дөңгелек үстелдер өткізілетін болады.

5. ҚАЗЖЕТТІ РЕСУРСТАР МЕН ҚАРЖЫЛАНДЫРУ КӨЗДЕРІ

Бағдарлама мен іс-шаралар мыналар арқылы қаржыландырылуы мүмкін:

мемлекеттік және жергілікті бюджет;

жеке инвестициялар,

РОП қорлары,

халықаралық қаржы ұйымдарының қаражаты,

екінші деңгейдегі банктерден алынған несиелер және Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынбаған өзге де көздер.

Ұсынылған Бағдарламаны іске асыруға және жоспарланған табиғатты қорғау іс-шараларын іске асыруға арналған қаржылық шығындарды ҚР ЭК 29-бабына сәйкес бюджет қаражаты есебінен жүзеге асыру жоспарлануда. Бұл тетік жергілікті бюджетке түсетін қоршаған ортаға теріс әсер еткені үшін төлемақының сомасынан кем емес мөлшерде қаражатты пайдалануға мүмкіндік береді.

Бағдарламаны іске асыру бойынша ұсынылған іс-шараларды ҚР ЭК 4-қосымшасында көзделген қоршаған ортаны қорғаудың типтік тізбесі негізінде аудан әкімдігі үш жылдық перспективаға әзірлеп жатқан Шыңғырлау ауданының қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспарына енгізу жоспарлануда, ол:

- қалдықтардың кез келген түрін, соның ішінде бейберекет жатқан қалдықтарды, жинау, тасымалдау, залалсыздандыру, пайдалану және өңдеу технологияларын енгізу;

- зауыттарды, цехтарды және өндіріс орындарын салу, қайта құру, қондырғыларды сатып алу және пайдалану:

- қалдықтардың барлық түрлерін сақтауға арналған полигондар;

- қалдықтарды жинау, тасымалдау, өңдеу, сұрыптау, кәдеге жарату және кәдеге жарату;

- қайталама материалдық ресурстарды жинау және өңдеу;

- қалдықтардан пайдалы компоненттерді алумен байланысты шикізатты немесе дайын өнімді алуға арналған (байыту қалдықтарын, аршыма тау және жанас жыныстарды, күл мен шлактарды, металлургиялық шлактарды, техногендік минералды түзілімдерді) өңдеу;

- қалдықтардың түзілу және көму көлемін барынша азайтуға бағытталған жабдықтар мен технологиялық процестерді қайта құру, жаңғырту.

6. ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ БОЙЫНША ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ

Бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары Бағдарламаның құрамдас бөлігі болып табылады және іс-шаралар (күтілетін іс-шаралар) бойынша нәтиже көрсеткіштерін көрсетіп, мерзімдерін, орындаушыларын, аяқтау нысанын, бағдарламаны іске асыруға қажетті шығындар мен қаржыландыру көздерін айқындайдап, Бағдарламаның мақсаттары мен міндеттеріне толық қол жеткізуге бағытталған іс-шаралар/әрекеттер кешенін қамтиды.

Қойылған мақсаттарға қол жеткізу және қойылған міндеттерді орындау үшін Бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары әзірленді, ол 2-қосымшада келтірілген.

Іс-шаралар жоспары міндеттер мен көрсеткіштер бойынша топтастырылған, орындау мерзімдері мен жауапты тұлғалар көрсетілген. Іс-шаралар жоспары күтілетін нәтижелерге қол жеткізу үшін кешенді тәсілді және Бағдарламаны барлық жауапты орындаушылардың жұмысын үйлестіруді көздейді.

Мониторинг нәтижелері бойынша негізделген ұсыныстар болған жағдайда Іс-шаралар жоспарына түзетулер қажет болған жағдайда жүзеге асырылады. Мониторинг нәтижелері бойынша осы Бағдарламаның мақсаттарына, міндеттеріне және нысаналы индикаторларына қол жеткізу мүмкін еместігі анықталған жағдайда, басқа да іс-шаралар белгіленеді және анықталған проблемалық мәселелерді шешу бойынша шаралар қабылданады.

Мониторинг нәтижелері бойынша Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық бөлімі мыналарға бағытталған шешімдер қабылдайды:

1) Бағдарламалардың белгіленген мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізу үшін жоспарланған іс-шараларды іске асыру тиімділігін арттыру (басқа іс-шараларды анықтау);

2) Анықталған проблемалық мәселелер бойынша шаралар қабылдау.

Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық бөлімі Бағдарламаның тапсырысшысы ретінде келесі функцияларды орындайды:

1) Бағдарламаны барлық іске асырушылардың іс-қимылдарын үйлестіре отырып, Шыңғырлау ауданында коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу саласындағы мәселелерді шешуге бірыңғай орталықтандырылған кешенді тәсілді қалыптастырады және қамтамасыз етеді;

2) Бюджет қаражаты есебінен Бағдарламаны іске асыруға арналған қаржылық шығыстар бойынша Шыңғырлау ауданының әкімдігімен өзара іс-қимыл жасайды;

3) Коммуналдық қалдықтарды жинау және шығарумен айналысатын субъектілермен, мемлекеттік органдармен, әлеуметтік объектілермен, заңды

тұлғалармен, жеке кәсіпкерлермен, жеке тұлғалармен Бағдарламаның іс-шараларын іске асыру мәселелері бойынша өзара іс-қимыл жасайды;

4) Бағдарлама іс-шараларының іске асырылуын бақылауды жүзеге асырады, мониторинг нәтижелерін Қоғамдық кеңес отырыстарында талқылауға енгізеді;

5) Іс-шараларға, нысаналы индикаторларға, Бағдарлама іс-шараларын іске асыруға арналған шығыстарға, оның ішінде Бағдарламаға тиісті өзгерістер енгізу қажеттілігін негіздей отырып, түскен ұсыныстар негізінде түзетулер енгізеді;

6) Бағдарлама іс-шараларының іске асырылу барысын тексеруге қатысады;

7) Бағдарламаны, сондай-ақ Бағдарлама іс-шараларын іске асыру барысы туралы ақпаратты Шыңғырлау ауданы әкімдігінің ресми интернет-ресурсында жариялайды.

Бағдарламаны іске асырушылар: аудан әкімдігі; мәслихат; коммуналдық қалдықтарды жинау, шығару, кәдеге жарату және кәдеге жарату субъектілері: мемлекеттік органдар, әлеуметтік нысандар, заңды тұлғалар, жеке кәсіпкерлер, ғылыми-өндірістік бірлестік және басқа да мүдделі тұлғалар.

7. ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ МОНИТОРИНГІ

Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасының орындалуын бақылауды аудандық тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімінің басшылығы жүзеге асырады.

Бағдарламаның мониторингі Бағдарламаны іске асыру туралы есепті қалыптастыру арқылы жүзеге асырылады. Есепте іске асырылған іс-шаралардың сипаттамасы, қол жеткізілген нәтижелер, оларды іске асыруға бөлінген қаржы ресурстарының нақты көлемдері, сондай-ақ есепті кезеңге жоспарланған іс-шаралардың орындалмау себептері мен нәтижелердің болмауы көрсетіледі.

Бағдарламаның мониторингі өткен жылдың қорытындысы бойынша жылына бір рет өткізілетін болады.

Бағдарлама және оның орындалуы туралы есептер жалпыға қолжетімді интернет-ресурста орналастыру арқылы жұртшылыққа қолжетімді болады.

1-қосымша

Шыңғырлау аудандық коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі 2024-2028 жылдарға арналған бағдарламасының көрсеткіштерін айқындау әдістемесі

№	Нысаналы Көрсеткіштің атауы	Нысаналы көрсеткіштерді қалыптастыру кезеңділігі мен мерзімдері	Негіздеме	Есептеу әдістемесінің сипаттамасы
				Көрсеткіш ауданға қызмет көрсететін барлық коқыс

1	Халықты ҚТҚ жинау және әкетумен қамту	Бағдарлама бекітілген сәттен бастап бір жыл өткен соң.	Көрсеткіш ҚР-ның жасыл экономикаға көшуі жөніндегі Тұжырымдамаға сәйкес келеді және ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтерге қолжетімділігі бар халықтың үлесін айқындау үшін қажет.	шығаратын ұйымдар шарт жасасқан тұрғындардың санын аудан халқының жалпы санына бөлу арқылы қалыптасады, нәтижені пайызбен көрсетеді. Жария шарттарға көшу кезінде көрсеткішті абоненттер санын (адамдар саны) берілген шоттарға сәйкес аудан халқының жалпы санына бөлу арқылы алуға болады.
2	Бөлек алыммен қамту: - фракциялар бойынша - қалдықтардың жекелеген қауіпті түрлеріне (Медициналық және құрамында сынабы бар, ЭЭЖҚ)	Бағдарлама бекітілген сәттен бастап бір жыл өткен соң.	Көрсеткіш "Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасына сәйкес келеді.	Көрсеткіш жеке жиналған ҚТҚ құрғақ фракциясының (пластик, картон және қағаз қалдықтары, шыны, металл банкалар) санын тоннамен ҚТҚ (коммуналдық қалдықтар) түзілуінің жалпы санына тоннамен бөлу арқылы қалыптастырылады, нәтижені пайызбен көрсетеді. Қалдықтардың жекелеген қауіпті түрлері бойынша көрсеткіш, сондай-ақ бөлек жиналған қауіпті қалдықтардың (ҚСҚ, ЭЭЖҚ және медициналық) мөлшерін ҚТҚ морфологиялық құрамын негізге ала отырып, нәтижені пайызбен көрсете отырып, қауіпті

				қалдықтардың түзілуінің жалпы есептік көлеміне бөлу жолымен қалыптасады.
3	ҚТҚ қайта өңдеу және кәдеге жарату үлесі (пайда болуынан)	Бағдарлама бекітілген сәттен бастап бір жыл өткен соң.	Көрсеткіш ҚР-ның "жасыл" экономикаға көшуі жөніндегі тұжырымдамаға және "Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасына сәйкес келеді.	Көрсеткіш ауданның барлық қайта өңделген және қайта пайдаланылған қатты тұрмыстық қалдықтарының (коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктерін қоса алғанда), оның ішінде ҚСК немесе полигонда сұрыпталған бөлек жиналған қалдықтардың және экспортқа бағытталған қайталама ресурстардың санын ауданда пайда болған барлық қатты тұрмыстық қалдықтардың (коммуналдық қалдықтардың) жалпы санына бөлу арқылы алынады, нәтижені пайызбен көрсетеді.
4	Экологиялық талаптарға сәйкес ҚТҚ полигонын жабу және рекультивациялау	Бағдарлама бекітілген сәттен бастап бір жыл өткен соң.	Көрсеткіш ҚР-ның жасыл экономикаға көшуі жөніндегі Тұжырымдамаға сәйкес келеді	Көрсеткіш рекультивация және жою жұмыстары аяқталған объектілердің санын болжайды.
5	ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтерге халықтың қанағаттану деңгейі (сауалнама)	Бағдарлама бекітілген сәттен бастап бір жыл өткен соң.	Көрсеткіш Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі ұлттық даму жоспарына сәйкес келеді	Көрсеткіш тұрғындардың ауданда ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтерге қанағаттануы туралы жыл сайынғы әлеуметтік сауалнама (онлайн немесе офлайн)

жүргізу
нәтижесінде
алынады.

2-қосымша

БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ

№ п/п	Іс-шаралардың атауы	Аяқтауның нысаны	Орындау мерзімі	Орындауға жауаптылар	Қаржыландыру көздері
1	2	3	4	5	6
Мақсат - Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру және Шыңғырлау ауданының тұрғындары үшін көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыру					
Міндет 1. Аудан тұрғындарын қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі қызметтермен толық қамтуды қамтамасыз ету үшін коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін одан әрі дамыту					
Көрсеткіш 1. Шыңғырлау ауданының тұрғындарын ҚТҚ-ны жинау және әкетумен қамту					
1.1	Жеке деректерді бермей, ҚШҰ үшін халықты тіркеу туралы ақпаратқа қол жеткізуді қамтамасыз ету	Ақпарат	2024-2025	ІІМ, Әділет министірілігі, аудан әкімдіктері, ТКШ бөлімі, ҚШҰ	Қажет емес
1.2	ҚТҚ шығару қызметтері бойынша халықпен жария шарттар жасасуға көшу	Ақпарат	2024-2025	Аудан әкімдігі, ҚШҰ	Қажет емес
1.3	Контейнерлер паркін жаңарту/ сатып алу, соның ішінде жеке секторға контейнерлерді орнату: барлығы 250 дана	Есеп	Жыл сайын	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
1.4	Контейнерлік алаңдарды жөндеу және оларды санитарлық нормалар мен заңнама талаптарына сәйкестендіру.	Есеп	Жыл сайын	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
1.5	Контейнерлік алаңдарды бейнебақылау	Есеп	2025-2026	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары

	камераларымен толық жарактандыру				шеңберінде жергілікті бюджет
1.6	Контейнерлік алаңдардың іргелес аумағында автокөлікті тоқтатуға және тұрақтауға тыйым салатын арнайы белгілерді орнату	Есеп	2025-2026	ІІМ бөлімі, аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі	Бөлінген бюджет шеңберінде
1.7	ҚТҚ уақтылы шығарылуын қамтамасыз ету үшін қоқыс таситын көліктерді жаңарту және сатып алу: 2-4 дана	Есеп	2024-2028	ҚШҰ, аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі	ҚШҰ қаражаты, жеке инвестициялар
1.8	Қоқыс таситын көліктерді "Қазақстан Республикасының қоршаған ортасы мен табиғи ресурстарының жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі" ақпараттық жүйесіне қосылған спутниктік навигациялық жүйелермен жарактандыру және осы жүйелерді тұрақты жұмыс жағдайында ұстау	Есеп	2024-2028	ҚШҰ	ҚШҰ қаражаты
	Тұрғын үйлерде немесе жеке тұрған ғимараттарда (егер контейнерлер болмаса)				

1.9	қызметті жүзеге асыратын заңды тұлғалармен осы учаскелерге қызмет көрсету үшін ЖАО айқындаған ҚШҰ-мен ҚТҚ жинау және әкету жөніндегі қызметтерге шарттар жасасу бойынша хабардар ету науқаны.	Есеп	2024	Аудан әкімдігі, ҚШҰ, Табиғи ресурстар басқармасы	Қажет емес
1.10	Қалдықтар саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар үшін түскен қаражатты жергілікті бюджетке жіберуді қамтамасыз ету мақсатында ҚР нормативтік-құқықтық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөнінде ҚР Үкіметіне ұсыныстар енгізу	ҚР Үкіметіне ұсыныстар	2024	Аудан әкімдігі, Табиғи ресурстар басқармасы	Қажет емес

Міндет 2. Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру

Көрсеткіш 2. Бөлек алыммен қамту

- фракциялар бойынша құрғақ және дымқыл;
- қалдықтардың жекелеген қауіпті түрлері бойынша (медициналық және құрамында сынабы бар, электрондық және тұрмыстық техника)

2.1	ҚТҚ құрғақ фракциясын бөлек жинауға арналған арнайы контейнерлерді сатып алу/ орнату: 80 дана	Есеп	2024-2028	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі, ҚШҰ	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
	Қалдықтардың қауіпті түрлерін: Қ С Қ , электронды және электр жабдығының				

2.2	<p>қалдықтарын, құрамында сынап бар энергия үнемдейтін шамдарды және халықта түзілетін химиялық қоректендіру көздерін, аккумуляторларды, медициналық қалдықтарды бөлек жинауды, тасымалдауды және қайта өңдеуді қамтамасыз ету үшін мердігер ұйымды айқындау жөніндегі конкурсты ұйымдастыру</p>	Конкурс қорытындысы, мердігер компаниялар анықталды	2024	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі, мердігерлік ұйым	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
2.3	<p>Қоғамдық орындарда батареялар, құрамында сынап бар шамдар, электронды және электр жабдықтары, медициналық қалдықтар сияқты тұрмыстық қауіпті қалдықтарды тұрақты жинау пункттерін құру</p>	Есеп	2024-2028	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі, мердігерлік ұйым	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
	<p>Аудандық әлеуметтік мекемелермен (мектептер, балабақшалар және т.б.), кәсіпорындармен, шағын және орта бизнес субъектілерімен қайталама</p>				

2.4	шикізатты (Есеп пластик, қағаз және картон, шыны және т.б.) одан әрі тапсыру үшін бөлек коллекцияны енгізу қажеттілігі бойынша профилактикалық жұмыс жүргізу		2024-2028	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі, мердігерлік ұйым	Қажет емес
2.5	Халықты " қажетсізден кұтыл" деген пайдаланылған электрондық және электр жабдықтарынан кұтқару бойынша тұрақты акция (жылынаа 1 рет) өткізу	Өткізілген акциялар туралы есеп	2024-2028	Аудан әкімдігі, аудан әкімдіктері, мамандандырылған кәсіпорындар	Қажет емес

Міндет 3. Коммуналдық қалдықтарды өңдеу және кәдеге жарату жүйесін дамыту, оның ішінде ерекше (тамақ қалдықтары, құрылыс және ірі габаритті қалдықтар, ЭЭЖҚ және т. б.)

Көрсеткіш 3. Қайта өңдеу және кәдеге жарату үлесі:

- ҚТҚ (білім көлемінен)

3.1	Қоқыс сұрыптау кешенін салу және іске қосу	Пайдалануға беру актісі	2025-2028	Аудан әкімдігі	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
3.2	Полигон аумағында ірі габаритті және құрылыс қалдықтарын жинауға арналған арнайы орындарды айқындау	Ақпарат	2024	Аудан әкімдігі	Қажет емес
3.3	Аудан аумағындағы ірі көлемді және құрылыс қалдықтарын жинау және шығару жөніндегі ұйымды	Конкурс қорытындысы	2024	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары

	анықтау бойынша конкурсты ұйымдастыру				шеңберінде жергілікті бюджет
3.4	Ірі габаритті және құрылыс қалдықтарын қайта өңдеу бойынша қолданыстағы технологияларды талдау	Есеп	2024-2028	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі, мердігерлік ұйым	Қажет емес
3.52	Азық-түлік және басқа да органикалық қалдықтарды жинау мен өңдеуді жүзеге асыру мақсатында аудандық әлеуметтік сала мекемелерінен (мектептер, балабақшалар және т. б.), қоғамдық тамақтану саласындағы кәсіпорындардан, шағын және орта бизнестен тамақ қалдықтарын бөлек жинау үшін мердігерлік ұйымды айқындау жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру	Конкурс қорытындысы	2024	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі	Жергілікті бюджет, ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары шеңберінде
3.63	Қалдықтарды жинау және қайта өңдеу бойынша статистикалық және ведомстволық есептілікті ұсыну мәселесі бойынша қалдықтармен	Есеп	2024-2028	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі	Қажет емес

	жұмыс істеу бойынша мамандандырылған кәсіпорындармен профилактикалық жұмыс				
Міндет 4. Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз көмуді қамтамасыз ету					
Көрсеткіш 4. Экологиялық талаптарға сәйкес ҚТҚ полигонын жабу және рекультивациялау					
4.1	Қоқыс полигонын салу және пайдалануға беру	Пайдалануға беру актісі	2024-2025	Аудан әкімдігі, полигон операторы	Жергілікті бюджет, ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары шеңберінде, жеке инвестициялар
4.2	Қабылдауды, сұрыптауды қамтитын полигондағы сұрыптау желісін пайдалануға енгізу	Есеп	2024-2025	Аудан әкімдігі, полигон операторы	Жергілікті бюджет, ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары шеңберінде, жеке инвестициялар
4.3	ҚР ЭК 106-бап. сәйкескешенді экологиялық рұқсаттарды әзірлеу	Экологиялы рұқсаттар	2024	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі, мердігерлік ұйым	Жергілікті бюджет, ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары шеңберінде
4.4	Ескі полигонды рекультивациялау жобасын әзірлеу	Рекультивация жобасына мемлекеттік сараптаманың қорытындысы	2024	Аудан әкімдігі, полигон операторы	Жергілікті бюджет, ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары шеңберінде
4.5	Ескі полигон жерлерін кезең-кезеңімен рекультивациялау және қалпына келтіру	Қабылдау комиссиясының актісі	2024-2028	Аудан әкімдігі, полигон операторы	Полигонды тарату қоры, ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде, жергілікті бюджет
4.6	Полигонның қоқыс газы мен фильтрат шығарындыларын бақылау	Есеп	2024-2028	Полигон операторы	Полигон операторының қаражаты

4.7	Полигонның тарату қорын құру	Тарату қоры	2024-2028	Полигон операторы	Полигон операторының қаражаты
4.8	Ауданда коммуналдық және құрылыс қалдықтарының санкцияланбаған үйінділерін (стихиялық үйінділерін) анықтау және жою	Есеп	2024-2028	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі акиматы	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде, жергілікті бюджет

Міндет 5. Коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу мәселелері бойынша халықтың хабардарлығы мен мәдениетін арттыру және барлық мүдделі тараптардың өзара іс-қимылын күшейту

Көрсеткіш 5. Халықтың экологиялық өмір сапасына қанағаттану деңгейі

5.1	Қ Т Қ проблемасына жұртшылықтың назарын аударуға бағытталған әлеуметтік жарнаманы құру, орналастыру және тарату	Есептер	2024-2028	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі акиматы, ҚШҰ	Жергілікті бюджет
5.2	Қалдықтарды (пластик, картон және қағаз қалдықтары, шыны) қабылдаудың ұйымдастырылған пункттері туралы халықты хабардар етуді қамтамасыз ету	Есептер	2024-2028	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі акиматы, ҚШҰ	Қажет емес
5.3	Әлеуметтік желілерде, әкімдік сайтында, навигациялық жүйелерде ақпарат тарату жолымен коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері (ҚСҚ, ЭЭЖҚ, медициналық) туралы халықты	Есептер	2024-2028	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі акиматы, ҚШҰ	Қажет емес

	хабардар етуді және олармен қауіпсіз жұмыс істеуді насихаттауды қамтамасыз ету				
5.4	Қалдықтарды қауіпсіз басқару жолдары туралы жергілікті газеттерде жариялау	Ақпарат	2024-2028	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі акиматы, ҚШҰ	Жергілікті бюджет
5.5	Халықты ІКҚ және құрылыс қалдықтарын жинау үшін халық үшін ұйымдастырылған арнайы орындар туралы хабардар ету	Ақпарат	2024-2028	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі акиматы, ҚШҰ	Қажет емес
5.6	Мектептердегі оқу орындарындағы қалдықтарды үйде сұрыптау және пластик, шыны және макулатураға арналған контейнерлерге бөлек жинау тәртібін түсіндіретін экологиялық акциялар	Есеп, акциялар	2024-2028	Аудан әкімдігі, ТКШ бөлімі акиматы, ҚШҰ	Қажет емес